

JAVNA USTANOVA
"PARK PRIRODE KOPAČKI RIT"

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE

Titov Dvorac 1
HR-31328 Lug, Hrvatska

Tel: ++385 (0)31 285 370
Fax: ++385 (0)31 285 380

E-mail: uprava@kopacki-rit.hr
Web: www.kopacki-rit.hr

**KLASA: 612-07/15-01/
URBROJ:2100/24-01/02-15-**

**IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU
GODIŠNJEG PROGRAMA ZAŠTITE, ODRŽAVANJA,
OČUVANJA, PROMICANJAI KORIŠTENJA
“PARKA PRIRODE KOPAČKI RIT”
ZA 2014. GODINU**

UVOD

Prostor Kopačkog rita je poplavno područje zaobalja Dunava. To je prostrano prirodno vlažno područje u kojem se zbog meandriranja tokova, poplava, zasipanja i ostalih morfoloških promjena razvio splet rukavaca, kanala i naplavnih površina obraslih močvarnom vegetacijom i šumom.

Bogatstvo više od 40 biljnih zajednica, zajedno s dinamikom vode, pruža idealne uvjete za razvoj bogatog životinjskog svijeta. Kako se u Kopačkom ritu na malom prostoru jedna pored druge pružaju bare i grede s nekoliko biljnih i životinjskih zajednica, flora i fauna je izuzetno bogata. Od samog broja vrsta značajnija je činjenica da se tu nalaze velike i stabilne populacije mnogih ugroženih i rijetkih vrsta, poput orla štekavca, patke nJORKE, malog vranca, crne rode, stepskog sokola, obične vidre itd. Kopački rit predstavlja i najvažnije mrjestilište riba Dunava u Srednjoj Europi.

Zbog izuzetnog bogatstva faune ptica, a osobito rijetkih i ugroženih vrsta, Kopački rit je od 1989. godine uvršten na listu **europskih ornitološki značajnih područja** (u originalu: IBA - Important Bird Area), a od 1993. Kopački rit je uvršten i na listu Ramsarskih područja.

POLOŽAJ PARKA PRIRODE „KOPAČKI RIT“ U ODNOSU NA TERITORIJALNO USTROJSTVO

Prema važećem teritorijalnom ustrojstvu Republike Hrvatske, Park prirode „Kopački rit“ u cijelosti se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji u tri jedinice lokalne samouprave:

- 75,7% Parka prirode - nalazi se u Općini Bilje,
- 24,0% Parka prirode - nalazi se u Općini Kneževi Vinogradi,
- 0,3% Parka prirode - nalazi se u Gradu Osijeku.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

STRUKTURA POVRŠINA I VLASNIČKO STANJE

Područje Parka prirode dijelom čine šume i šumsko zemljište (neobraslo ili obraslo), brojne i promjenljive vodne površine, a na sjeverozapadnom i sjeveroistočnom dijelu izdvajaju se veće površine obradivoga poljoprivrednog zemljišta. Struktura površina u Parku prirode je sljedeća:

Tablica: Struktura površina u Parku prirode

Redni broj	Površina	Km ²
1.	Gospodarske šume (obraslo)	48,09
2.	Šume posebne namjene (obraslo)	22,20
3.	Poljoprivredno zemljište	22,57
4.	Građevinsko	0,44
5.	Vode	22,38
6.	Ostalo (neobraslo šumsko i neplodno zemljište, putevi i kanali)	113,26
	UKUPNO:	228,94

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

Vlasništvo zemljišta na području Parka prirode je dvojako:

Vlasništvo Republike Hrvatske - koriste različiti korisnici, kako slijedi:

- Republika Hrvatska - cca 13,15% površine
- Hrvatske šume d.o.o. - 71,10%-82% površine
- Hrvatske vode- 4,9%-6,14% površine
- „Belje“ d.d. Darda - 6,15%-9,3% površine
- Javna ustanova Park prirode - 0.06% površine
- Ceste i javno dobro - 1,48% površine

Privatno vlasništvo - 1,92% površine.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode „Kopački rit“ („Narodne novine“ broj 24/06.)

Korisničko stanje razlikuje se ovisno o izvoru podataka (Katastar, Hrvatske šume) tako da postoje razlike kako u ukupnoj površini tako i u udjelu pojedinog korisnika.

NAJVAŽNIJI PRAVNI SUBJEKTI S JAVNIM OVLASTIMA KOJI DJELUJU NA PODRUČJU PARKA PRIRODE „KOPAČKI RIT“

Na području Parka prirode djeluju tri pravna subjekta s javnim ovlastima:

- JAVNA USTANOVA „PARK PRIRODE KOPAČKI RIT“
- HRVATSKE ŠUME, d.o.o.
- HRVATSKE VODE, pravna osoba za upravljanje vodama.

Sva tri subjekta provode javne ovlasti u skladu sa zakonskim propisima.

JAVNA USTANOVA „PARK PRIRODE KOPAČKI RIT“

Temeljem članka 130. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/2013), javne ustanove za upravljanje parkovima prirode osniva Republika Hrvatska uredbom Vlade Republike Hrvatske, a djelatnost im je zaštita, održavanje i promicanje zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara.

Vlada je, temeljem tada važećeg Zakona, 11. rujna 1997. godine donijela **Uredbu o osnivanju Javne ustanove „Park prirode Kopački rit“** („Narodne novine“ broj 96/97; u daljnjem tekstu: Javna ustanova).

USTROJSTVO JAVNE USTANOVE „PARK PRIRODE KOPAČKI RIT“

Sukladno **Pravilniku o unutarnjem ustroju i načinu rada**, rad Javne ustanove je organiziran kroz sljedeće unutarnje ustrojstvene jedinice:

1. Ured ravnatelja,
2. Služba općih i zajedničkih poslova,
3. Služba stručnih poslova zaštite, održavanja i očuvanja Parka prirode,
4. Služba nadzora,
5. Služba čuvara prirode,
6. Služba za prezentacijske aktivnosti, prodaju i ugostiteljstvo
7. Služba plana i analize
8. Tehnička služba
9. Služba za prodaju i marketing

LJUDSKI POTENCIJALI

Tijekom 2014. godine za potrebe provođenja turističke sezone Ustanova je uposlila 5 sezonskih radnika.

Na dan 31. prosinca 2014. godine u Javnoj ustanovi je ukupno zaposleno 28 radnika i to na sljedećim radnim mjestima:

Tablica: Stanje zaposlenih na dan 31. prosinca 2014. godine

	Ime i prezime	Vrsta radnog mjesta	Naziv radnog mjesta	Stručna sprema	Godina rođenja
1.	Damir Opačić	I	Ravnatelj Ustanove	VSS	1965
2.	Vesna Hrvojević	I	Tajnik Ustanove	VSS	1962
3.	Biserka Vištica	I	Viši stručni savjetnik	VSS	1968
4.	Sonja Kučera	I	Stručni voditelj	VSS	1973
5.	Vlatko Rožac	I	Stručni suradnik – biolog-ekolog	VSS	1977
6.	Boris Bolšec	I	Stručni suradnik – informatičar	VSS	1968
7.	Ljubica Šunić	I	Voditeljica službe općih i zajedničkih poslova	VSS	1969
8.	Deana Đurašević	I	Voditeljica računovodstva	VSS	1970
9.	Mirjana Čosić	III	Računovodstveni referent	SSS	1963
10.	Davor Mikulić	I	Glavni čuvar prirode	VSS	1963
11.	Besim Mehić	I	Čuvar prirode I vrste zvanja	VSS	1960
12.	Zlatko Malić	III	Čuvar prirode III. vrste	SSS	1960
13.	Hrvoje Domazetović	III	Čuvar prirode III. vrste	SSS	1966
14.	Vatroslav Škrnjug	III	Čuvar prirode III. vrste	SSS	1976
15.	Šandor Kovač	III	Čuvar prirode III. vrste	SSS	1976
16.	Stjepan Tkalčević	IV	Čuvar	NSS	1958
17.	Ružica Marušić	I	Voditeljica službe za prezentacijske aktivnosti	VSS	1967
18.	Renata Forjan	I	Stručni savjetnik za prodaju i marketing	SSS	1979
19.	Varja Guttert	III	Recepcionar	SSS	1964
20.	Helena Pavić	III	Stručni referent-vodič	SSS	1983
21.	Jelena Babić	III	Stručni referent-vodič	SSS	
22.	Oliver Krištof	III	Upravljač broda	SSS	1971
23.	Arpad Eđed	III	Upravljač broda	SSS	1980
24.	Hrvoje Hlaj	IV	Pomoćni mornar	SSS	1987
25.	Tibor Vaš	IV	Pomoćni mornar	SSS	1974
25.	Dražen Pašuld	III	Voditelj tehničke službe	SSS	1969
27.	Slavica Jakobfi	IV	Radnica za održavanje čistoće	NSS	1961
28.	Arpad Eđed	III	Domar	SSS	1954
	Ukupan broj zaposlenih	28			

Edukacija radnika Javne ustanove „Park prirode Kopački rit“ u 2014. godini

Tijekom 2014. godine Javna ustanova je uložila određena sredstva u edukaciju radnika.

Radnici su sudjelovali na sljedećim tečajevima, seminarima i skupovima:

- tečaj engleskog jezika
- seminari računovodstvo i financije,
- seminar za javnu nabavu,
- stručni skup čuvara prirode
- skup stručnih službi
- školarina za doktorat

Javna ustanova je u 2014. godini primila dvije osobe na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, za radno mjesto „čuvar prirode“. Putem programa javnih radova Ustanova je zaposlila jednog radnika.

DJELATNOST I POSLOVNE AKTIVNOSTI JAVNE USTANOVE

Djelatnost Javne ustanove definirana je člankom 131. Zakona o zaštiti prirode, Statutom, i drugim podzakonskim aktima.

Temeljem članka 9. Statuta, Javna ustanova je osnovana radi upravljanja Parkom prirode i Posebnim zoološkim rezervatom Kopački rit sukladno Zakonu. Djelatnost Ustanove je zaštita, održavanje i promicanje ovog zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara. Pri tome se štite biljni i životinjski svijet, staništa, ekosustavi, voda i vodni režimi, krajobrazne i druge vrijednosti te druge znamenitosti u cilju zaštite područja. Temeljem Statuta, obavljanje spomenute djelatnosti podrazumijeva i poslove neposredne zaštite i nadzora zaštićenog područja, prihvata, informiranje, stručno vođenje, razgledavanje i prijevoz posjetitelja te ekološku poduku posjetitelja.

Javna ustanova svoju djelatnost provodi na temelju Plana upravljanja i Godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja, a koji detaljno definiraju sve planirane poslovne aktivnosti.

Poslovne aktivnosti moguće je svrstati u 4 osnovne grupe, kako slijedi:

- ostvarivanje projekata iz područja zaštite, održavanja i očuvanja područja, a koji će omogućiti očuvanje temeljnih prirodnih i kulturnih vrijednosti te osigurati dugoročan održivi razvoj područja na dobrobit lokalnog stanovništva i zajednice,
- planove za provođenje svih mjera nadzora područja s ciljem njegove zaštite,
- planove za održavanje infrastrukture i okoliša,
- promicanje vrijednosti zaštićenog područja.

Kontrole nadležnih institucija

- inspekcijski nadzor Ministarstva poljoprivrede, Uprava vodnog gospodarstva
- Inspekcija nadzora iz oblasti zaštite prirode
- Inspekcijski nadzor iz oblasti zaštite od požara i eksplozija

MONITORING, ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKI PROJEKTI I AKCIJSKI PLANOVI

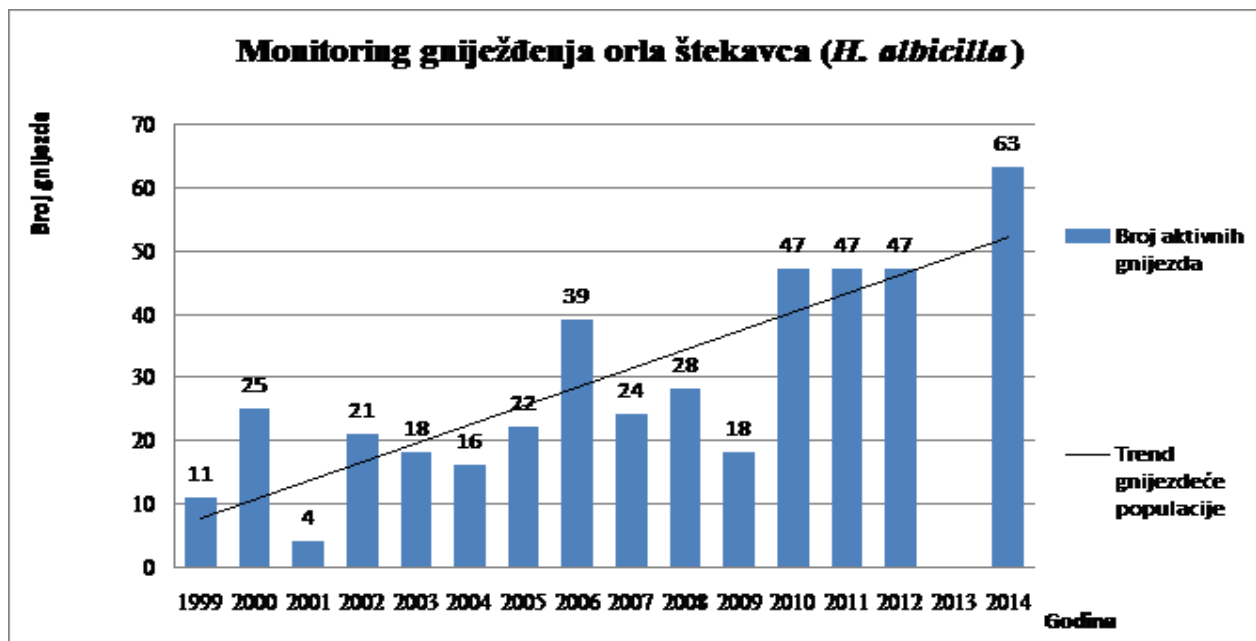
- zimsko prebrojavanje ptica močvarica

Redovito zimsko prebrojavanje ptica močvarica, koje se odvija u sklopu Međunarodnog projekta (IWC) obavljeno je uz pomoć Nadzorne službe u siječnju. Ukupno je na području Parka prirode zabilježeno 62 vrste ptica, odnosno 13.467 jedinki, a brojčano najzastupljenije kao i svake godine bile su patkarice i guščarice te veliki vranac. Kada se usporede rezultati zimskog prebrojavanja iz 2013.g. kada je prebrojano 33.001 ptica te 47 vrsta, iz 2012.godine, kada je prebrojano 28.550 jedinki, 2011.godine, kada je prebrojano 21.744 jedinki, 2010. godine kada je prebrojano 23.815 jedinki, 2009. godine kada je prebrojano 23.786 jedinki i 2008.godine kada je zabilježena brojka od 23.536 jedinki možemo reći da podatak zimskog prebrojavanja ptica močvarica iz 2014.godine govori da najvjerojatnije zbog tople zime, ptice koje inače prezimljavaju u Parku prirode nisu bile koncentrirane na lokacijama.

(Tablica sa rezultatima zimskog prebrojavanja za 2014. godinu je u privitku Izvješća)

- monitoring gniježdenja orla štekavca i kartiranje gnijezda (provedba Akcijskog plana za zaštitu Orla štekavca *H. albicilla* u PP Kopački rit)

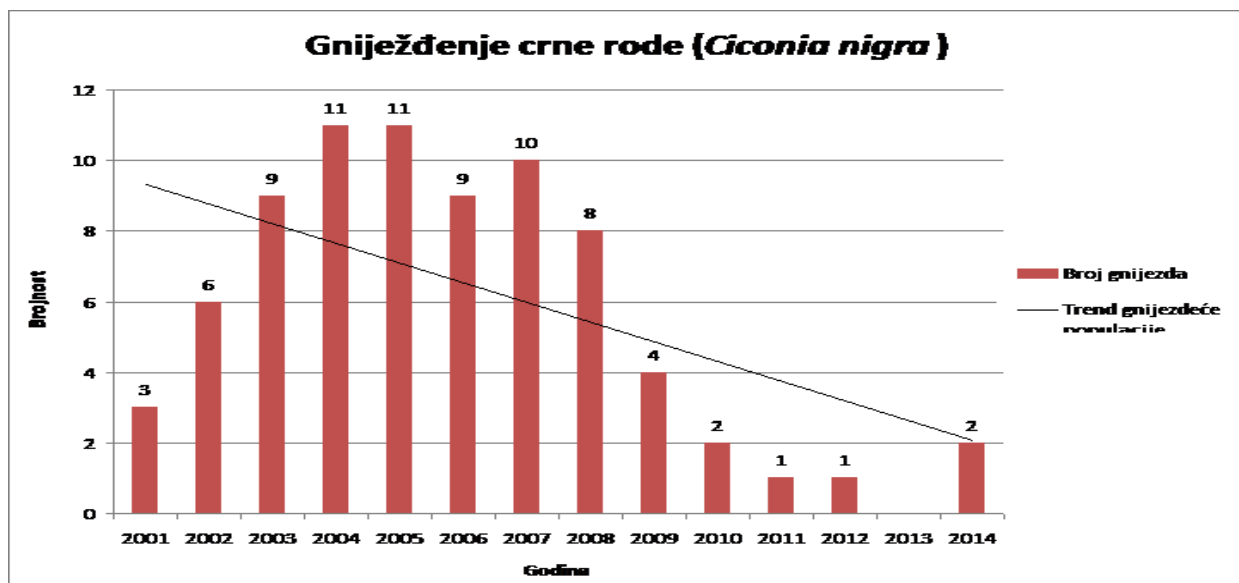
Monitoring gniježdenja orla štekavca i kartiranje gnijezda provoden je tijekom mjeseca travnja u suradnji s Nadzornom službom. Prilikom monitoringa pregledano je 47 od 69 poznatih lokaliteta. Ukupno je zabilježeno 38 aktivnih gnijezda. Statističkom analizom izračunato je da je u Kopačkom ritu 63-68 aktivnih gnijezda. Za proračun trenda gnijezdeće populacije uzet je minimalan broj (63). Uz to je u suradnji s Hrvatskim društvom za zaštitu ptica i prirode i Nacionalnim parkom Dunav-Drava iz Mađarske izvršeno i prstenovanje orla štekavca. Prstenovano je 8 mladih orlova. U aktivnim gnijezdima pronađeno je 0-2 mlada ptica, što upućuje na uspješnost sezone gniježdenja.

Grafikon 1. Monitoring gniježdenja orla štekavca

- monitoring gniježdenja crnih roda i kartiranje gnijezda

-Monitoring gniježdenja crne rode i kartiranje gnijezda provoden je tijekom mjeseca svibnja i lipnja u suradnji s Nadzornom službom. Prilikom monitoringa utvrđena su dva aktivna gnijezda. Uspoređujući podatke monitoringa od 2011.g. i 2012.g. kada je zabilježeno 1 aktivno gnijezdo možemo reći da je trend gniježdenja crne rode u 2014.g. u porastu.

Grafikon 2. Monitoring gniježdenja crne rode

- monitoring ptica močvarica

Opći monitoring ptica močvarica radi se cijele godine metodom linearnog transektta. Prilikom monitoringa bilježe se sve ptice, a podaci se pohranjuju u bazu podataka. Tijekom 2014.g. Stručna služba je u 20 izlazaka na teren na transektima kroz koji prolazi 50 lokaliteta zabilježila 113 vrsta ptica.

- monitoring europskog dabra

Do sada je zabilježeno šest lokacija jazbina europskog dabra u Parku. U 2014.godini na temelju terenskih obilazaka i prikupljanja podataka, zabilježili smo jednu novu lokaciju jazbine. Nova lokacija jazbine je pronađena na Dravi i to u Luci Osijek, Nemetin.

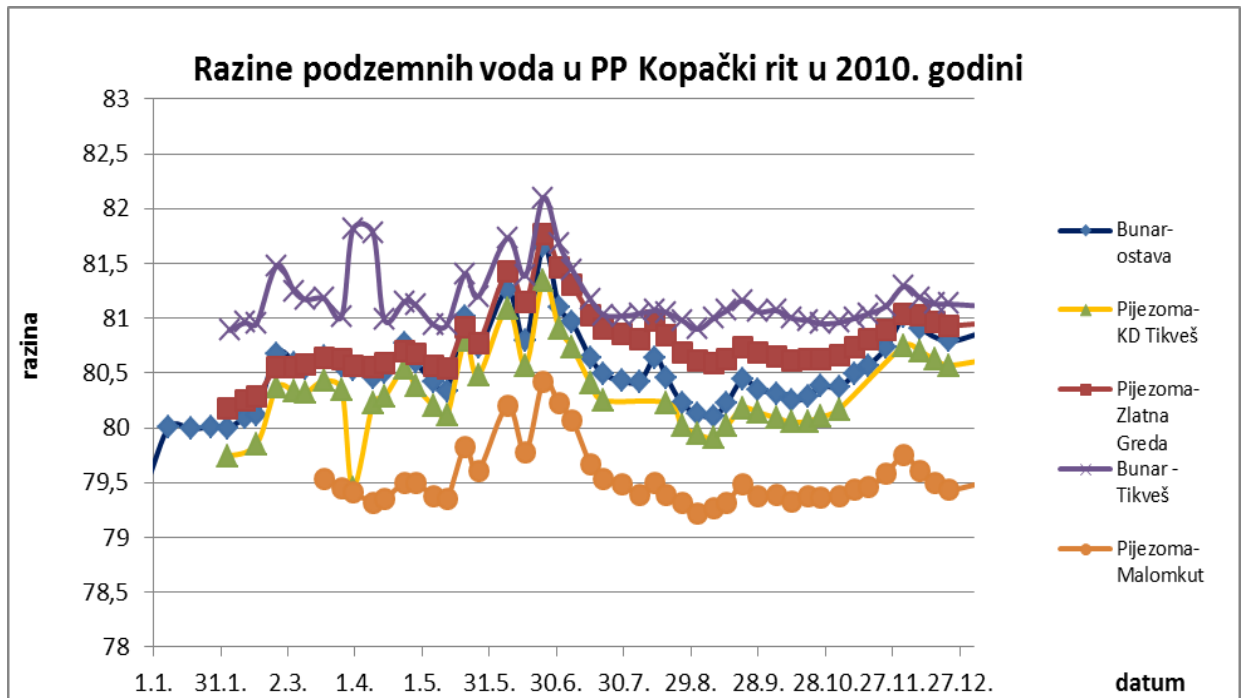
U sklopu projekta Aljmaški rit kupljene su kamere za monitoring dabrova.

- monitoring ihtiofaune

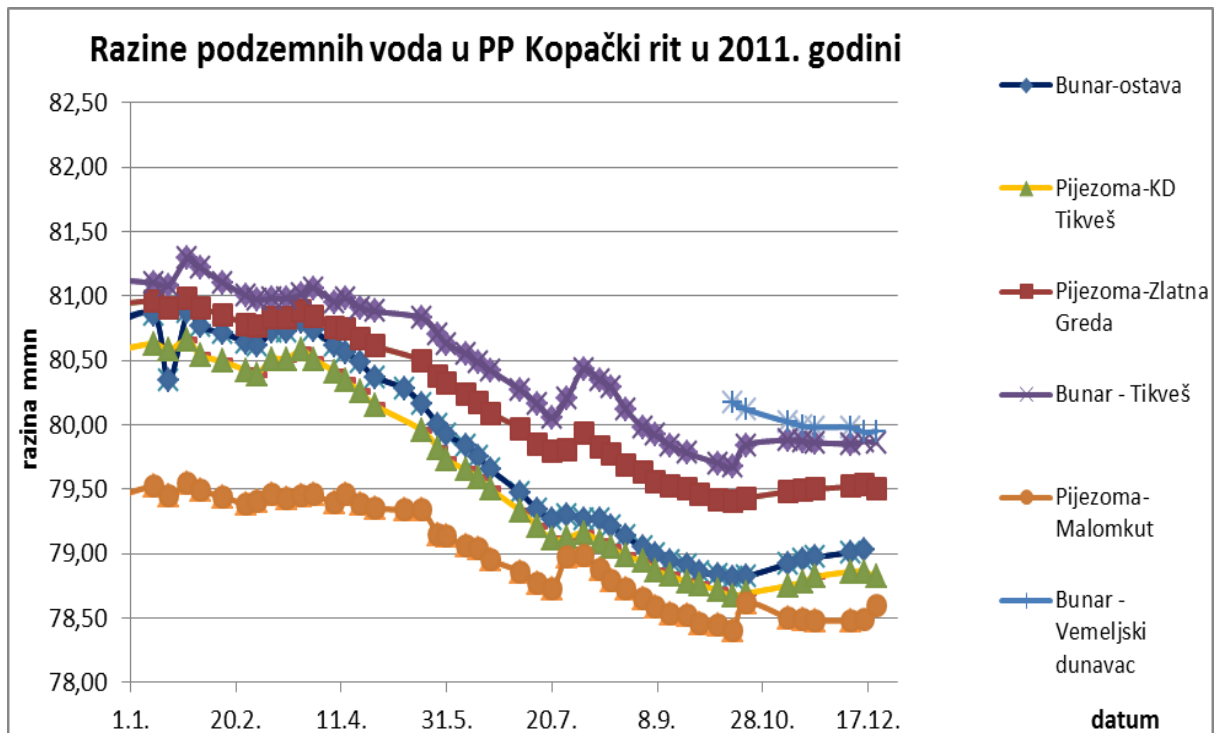
U 2014. godini je provedeno uzorkovanje ihtiofaune u Kopačkom ritu u sklopu projekta "Aljmaški rit", u suradnji sa Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka, odjelom za lovstvo i ribarstvo. U projektu je nabavljena oprema za potpuno uzorkovanje ihtiofaune te je izrađena ihtiološka studija kojom je zadan sustavni monitoring. Ihtiološku studiju je napravio Poljoprivredni fakultet, odjel za lovstvo i ribarstvo.

- monitoring podzemnih voda

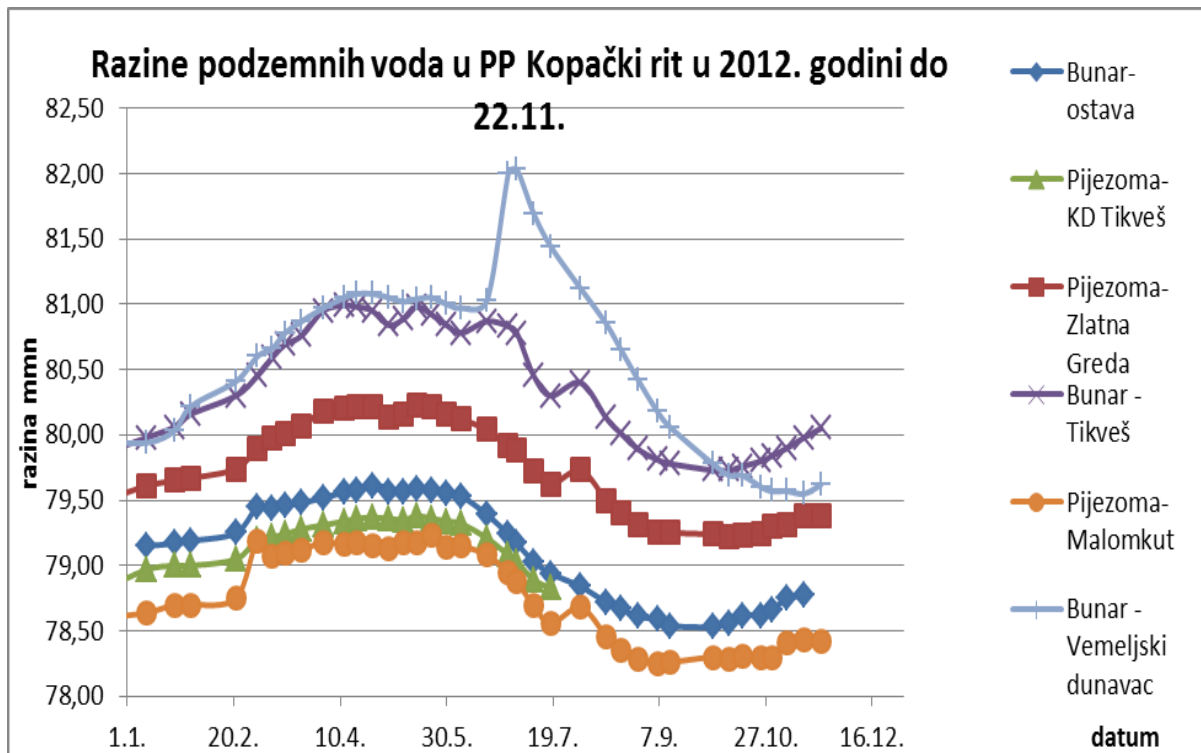
Redovito se (jedanput tjedno) obavlja mjerenje razine podzemnih voda na slijedećim lokacijama: Kompleks dvorca Tikveš (bunar i pijezoma), selo Tikveš (bunar), Zlatna greda (pijezoma), Malomkut (pijezoma). Od prosinca 2011. godine podzemna vode se mjere i na lokaciji uz Vemeljski dunavac (bunar), što je za razliku od ostalih lokacija u poplavnom području.

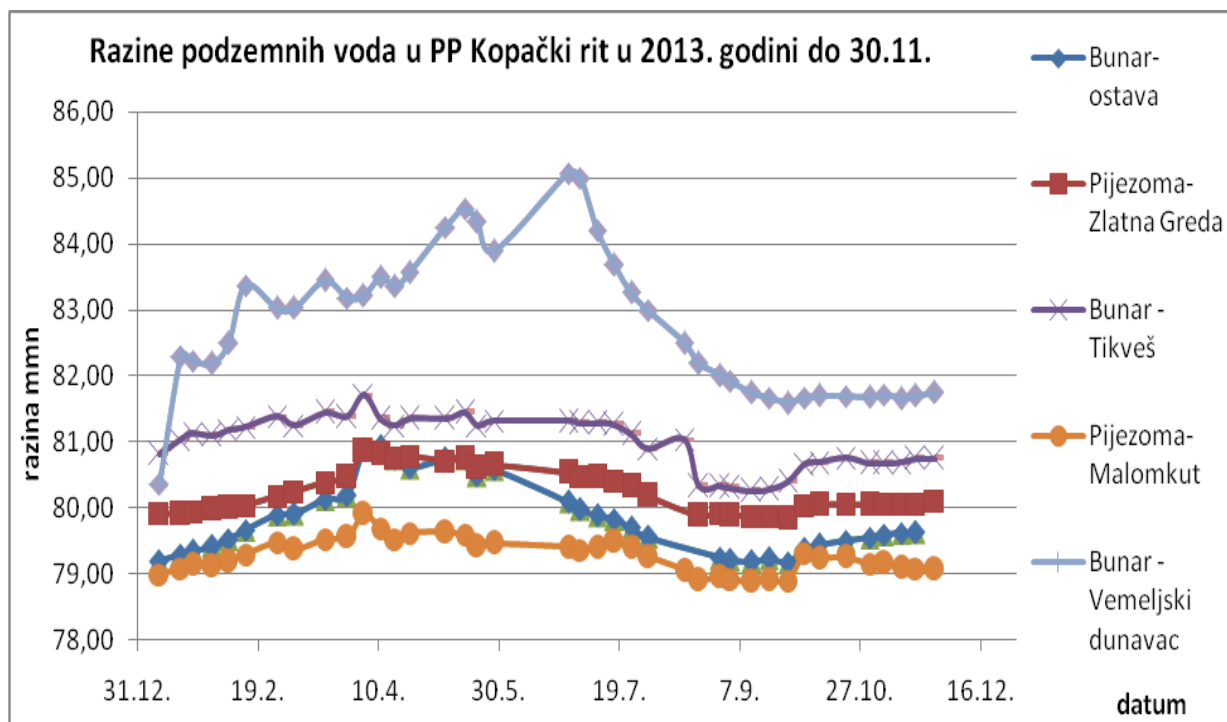
Grafikon 3. Razina podzemnih voda u PP Kopački rit u 2010.

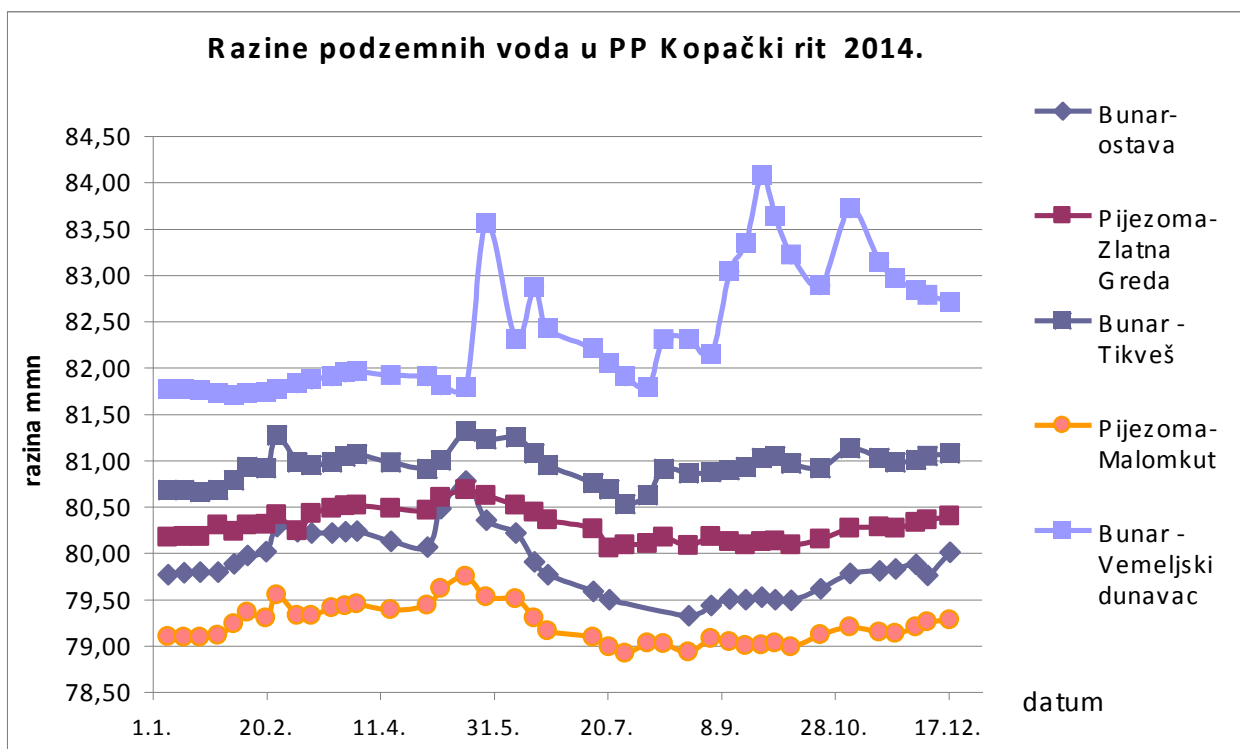
Grafikon 4. Razina podzemnih voda u PP Kopački rit u 2011.

Grafikon 5. Razina podzemnih voda u PP Kopački rit u 2012.

Grafikon 6. Razina podzemnih voda u PP Kopački rit u 2013.

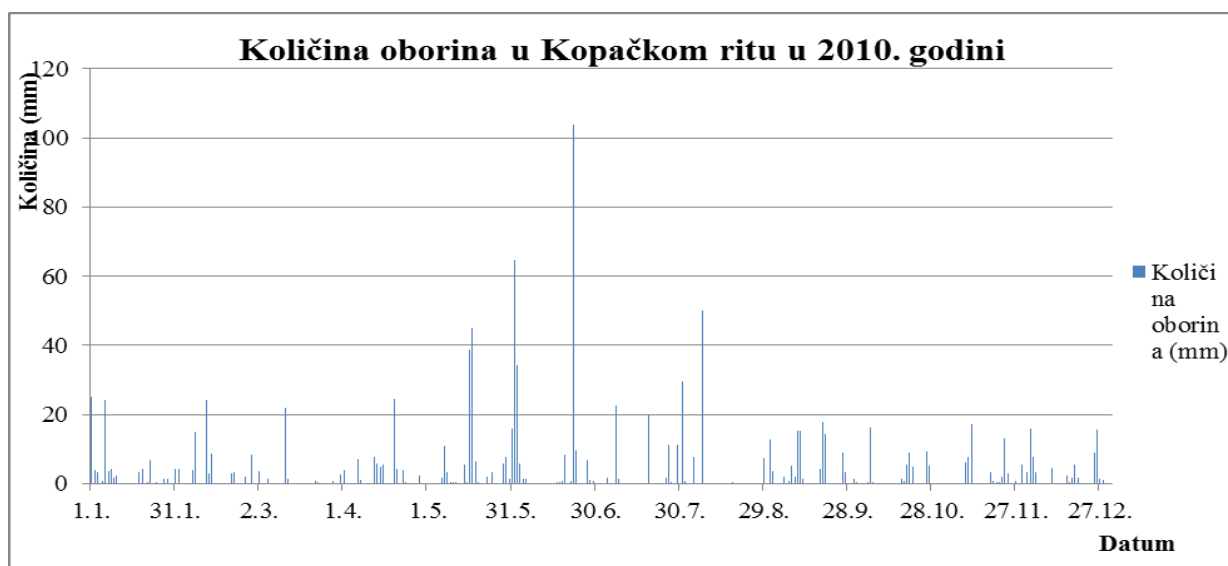

Grafikon 7. Razina podzemnih voda u PP Kopački rit u 2014.

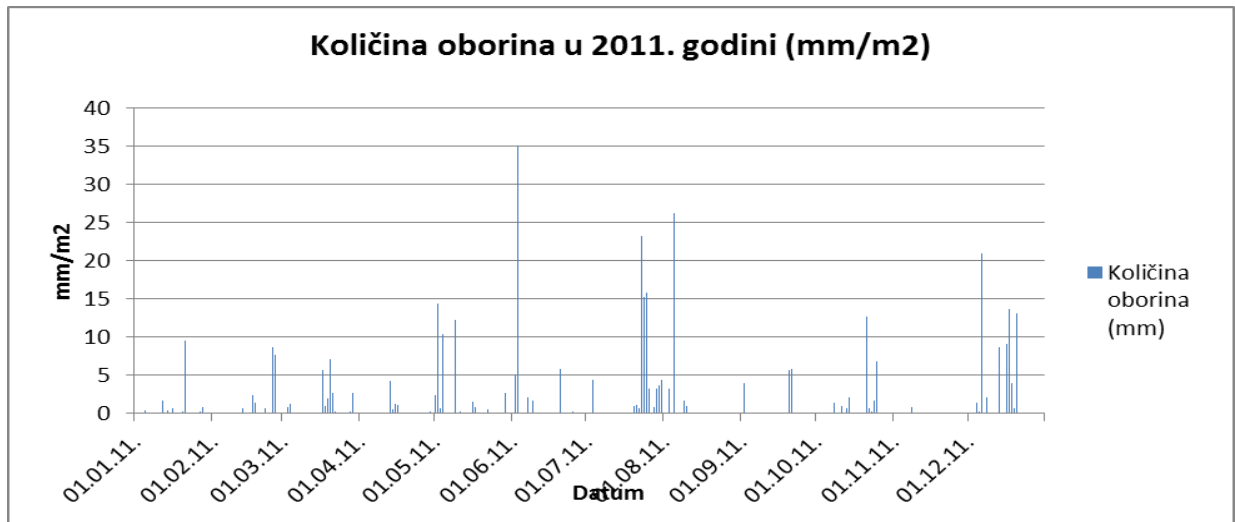
Na Grafikonu 5 je vidljivo kako razina podzemnih voda na mjernim postajama u branjenom području varira podjednako, dok se razlika u kretanju razine podzemnih voda javlja u odnosu na poplavno područje, što pokazuje bunar kod Vemeljskog dunavca. To je očiti pokazatelj kako podzemne vode u branjenom području ovise isključivo o oborinama i radu crpki na crpnim postajama, dok u poplavnom području podzemne vode ovise i o vodostaju Dunava, ali pri visokim vodostajima.

- monitoring oborina

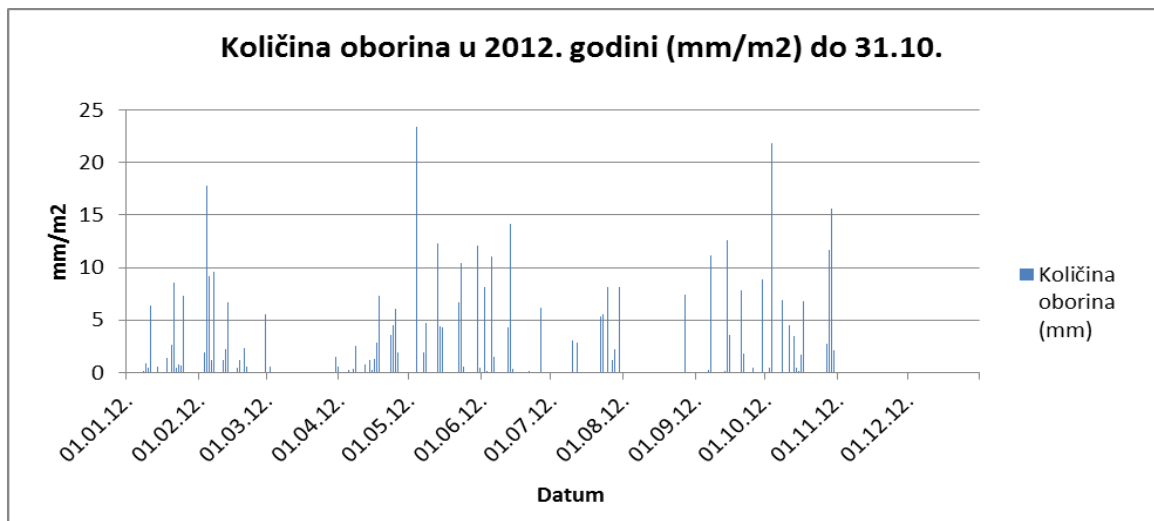
Podaci o oborinama su prikupljeni na mjernoj postaji u Kompleksu dvorca Tikveš. Podatke je prikupio Arpad Eđed stariji, a obradila ih je Stručna služba.

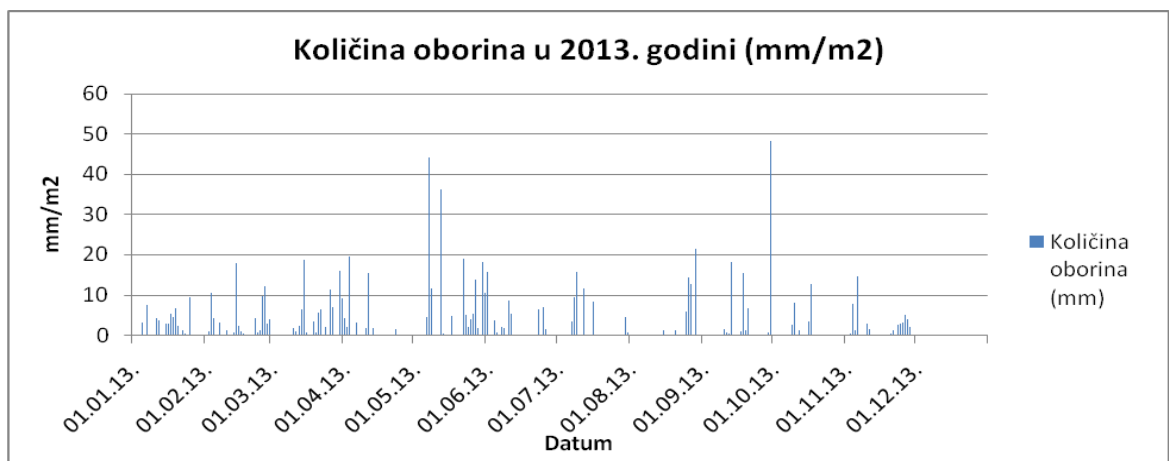
Grafikon 8. Količina oborina u 2010.

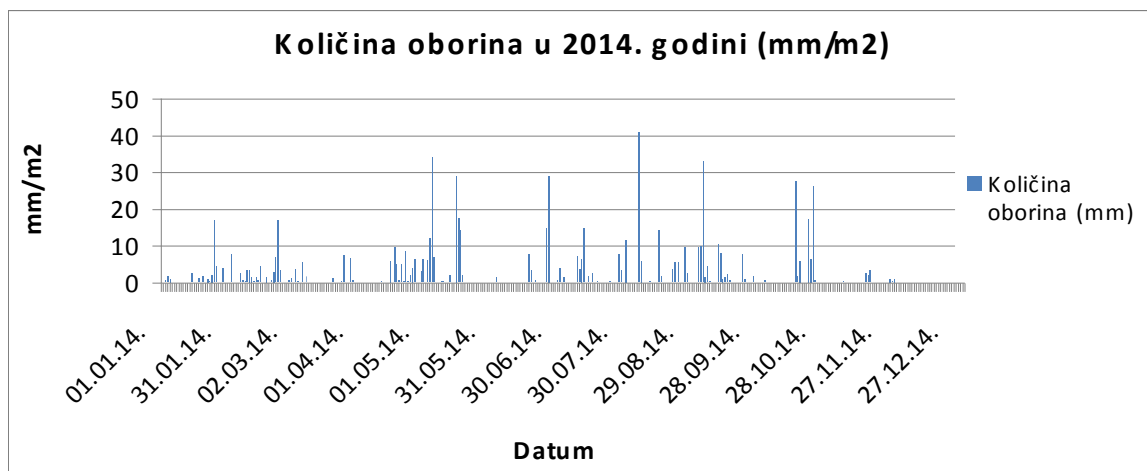
Grafikon 9. Količina oborina u 2011.

Grafikon 10. Količina oborina u 2012.

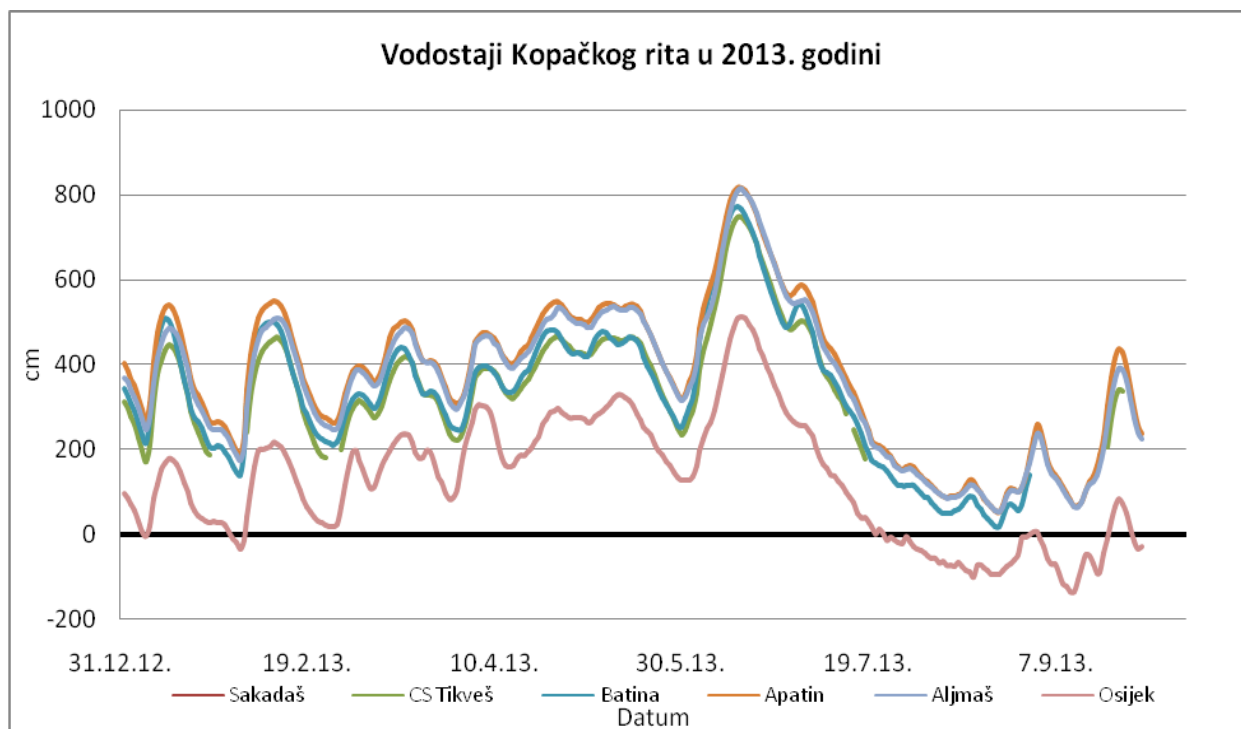
Grafikon 11. Količina oborina u 2013.

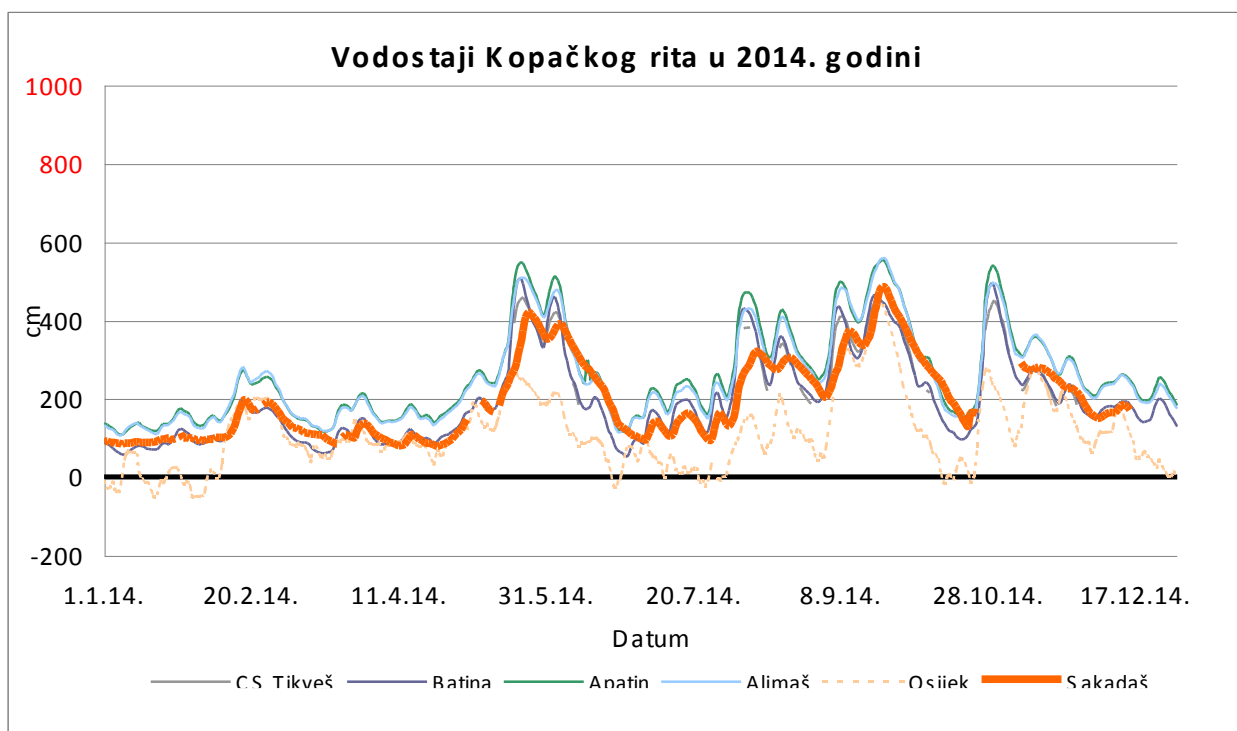
Grafkon 12. Količina oborina u 2014.

- monitoring vodostaja Dunava i unutarnjih voda Kopačkog rita

Stručna služba redovito prikuplja i obrađuje podatke o vodostaju Dunava te unutarnjih voda Kopačkog rita.

Grafikon 13. Vodostaji Kopačkog rita u 2013.

Grafikon 14. Vodostaj Kopačkog rita u 2014.

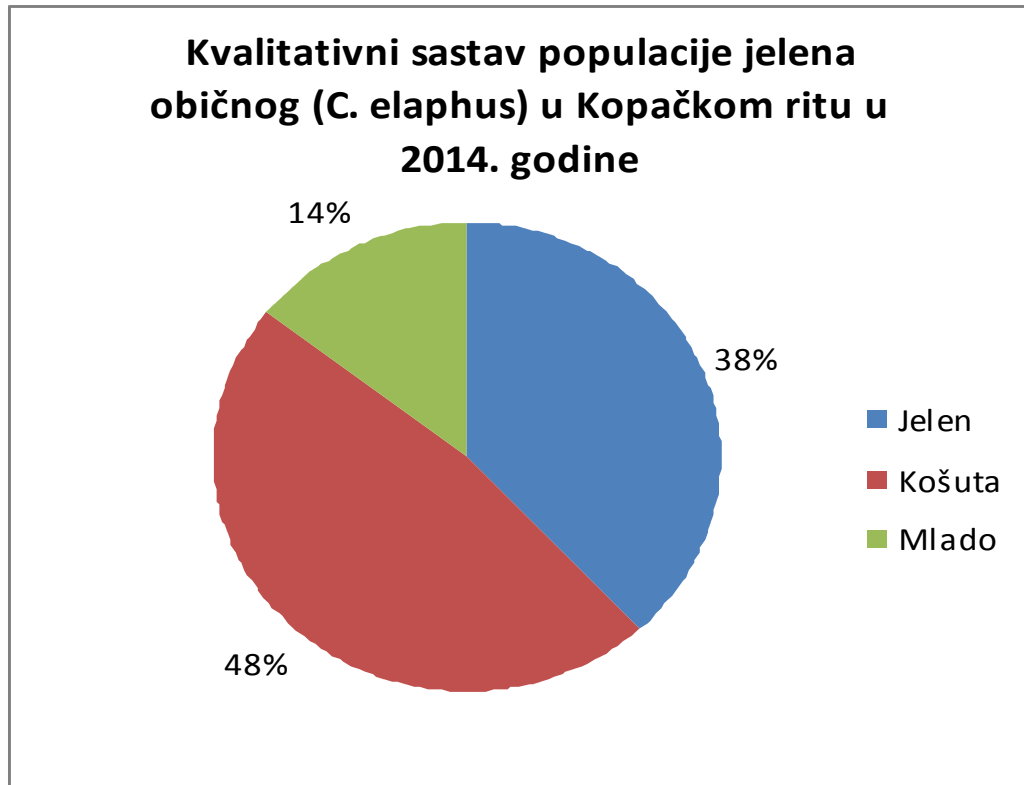
- monitoring epidemiologije ptica

Stručna služba je u suradnji s Veterinarskim fakultetom iz Zagreba započela monitoring epidemiologije ptica u 2013.g. Monitoringom se prate virusi u pticama selicama i stanaricama Kopačkog rita. Da bi se dobio uvid u proširenost određenih ptičjih virusa, od kojih su neki i uzročnici zoonoza, započelo se s pretraživanjem uginulih ptica nađenih na području Parka. Do sada su pretraženi leševi 41 ptica, 10 izmeta, 4 brisa (ždrijela) i 3 brisa kloake te nisu pronađeni virusi Zapadnog Nila niti influence ptica.

Epizootiološki monitoring ptica (skupni rezultati)											
Nalaz			Virusi				Uzorci				
Br. analiziranih uzoraka	Br. uzoraka	Virus - Seq.	adeno	HbV	CV	Ast V	Leš	Izmet	Bris (ždrijelo)	Bris (kloaka)	Jaja
48	50	17	1	4	11	2	41	10	4	3	2

- monitoring rike jelena (*Cervus elaphus*)

Stručna služba je u 2014.godini vršila monitoring rike jelena metodom transekta. Ova metoda se koristi u vrijeme rike jer je tada ponašanje jelena povoljno za ovakav način proučavanja. Rezultati su prikazani na sljedećem grafikonu:

Grafikon 15 . Monitoring jelena običnog (*C. elaphus*) u 2014.

Uspješnost drvoreda u 2014.g. (22.08.2014.g.)

Projekt posadimo drvo i nastat će drvoređ (22.08.2014.g)						
	Vrsta sadnice				Ukupno	<i>Zamijenjeno</i>
	Prunus avium	Juglans regia	Morus sp.	uginule		
Brojnost	67	69	74	247	457	10
Udio	14,66%	15,10%	16,19%	54,05%	100,00%	2,19%

Na osnovu podataka i odrađenog monitoringa 22.08.2014.g. možemo ustanoviti da je više od 50 % uginulih sadnica. Razlozi mogu biti razni, od klimatskih promjena (suše se stabla), neoprezne košnje kanala i divljači.

Dana 20.11.2014.g. udruga JOGA iz Zagreba je donirala 350 sadnica voćaka JUPP Kopački rit. Djelatnici JUPP Kopački rit su u suradnji sa udrugom Joga posadili sadnice voćaka. Iz tabele se može

vidjeti koje su vrste i količine sadnica posađene. Sa novim sadnicama dopunjen je dvored uz cestu Podunavlje i Kozjak.

Pitomi orah (<i>Juglans regia</i>)	Dud bijeli (<i>Morus alba</i>)	Dud crni (<i>Morus nigra</i>)	Divlja kruška (<i>Pyrus piraster</i>)	Divlja trešnja (<i>Prunus avium</i>)	Ukupno sadnica
90	45	45	80	90	350

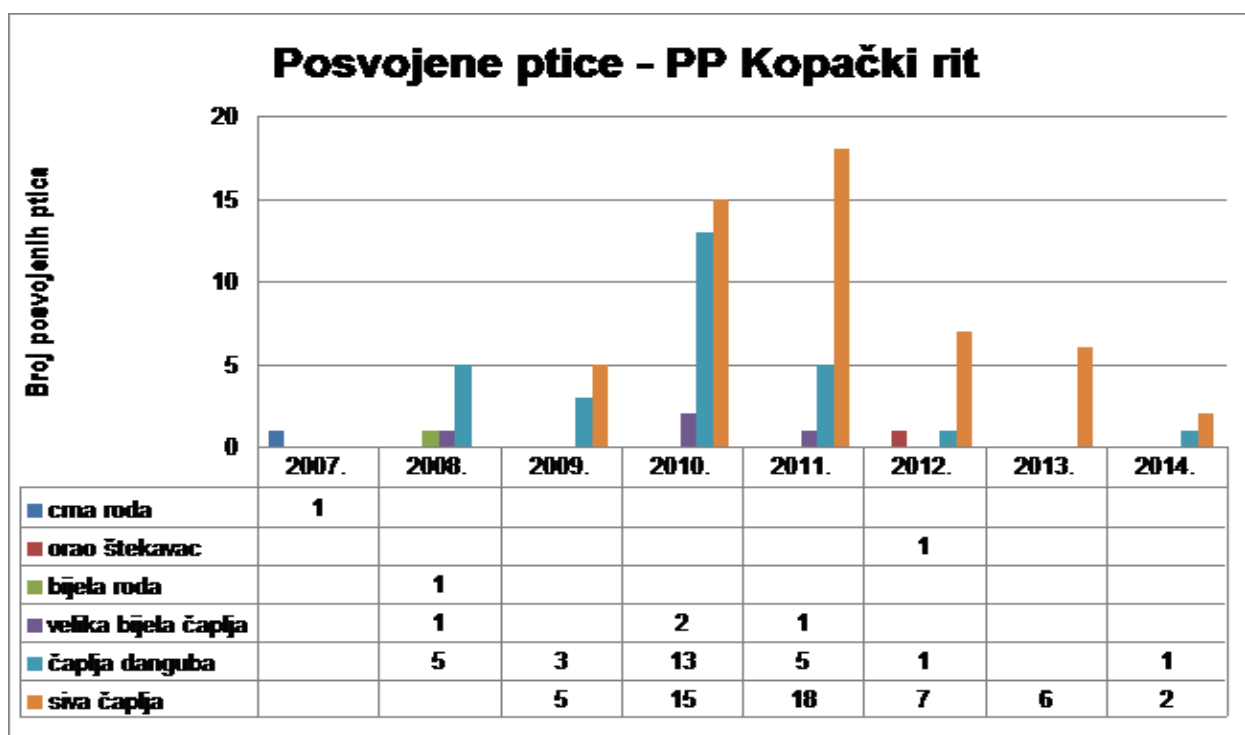
Akcijski plan za zaštitu vodene i močvarne vegetacije

U suradnji s Poljoprivrednim fakultetom provodi se navedeni plan. U tijeku je daljnja inventarizacija vodene i močvarne vegetacije. Popis do sada zabilježenih vrsta vaskularna flore Kopačkog rita je nadopunjen, 2014. godine vršeni su monitorinzi, determinacija prikupljenog materijala i sada sadrži 492 vrste.

U sklopu Akcijskog plana u izradi je i opći herbarij Kopačkog rita, a do sada je prikupljeno preko 300 primjeraka biljaka.

Projekt Posvojite rijetku vrstu ptice

Tijekom 2014. godine baza podataka se redovito nadopunjavala imenima novih posvojitelja. Tako je u tekućoj godini posvojeno 3 ptice, što ukupno čini broj od 90.

Projekt revitalizacije i očuvanja vodenih eko-sustava i vlažnih staništa poplavnog područja Parka prirode Kopački rit

Javna ustanova, sukladno Planu upravljanja Parkom prirode Kopački rit namjerava provesti projekt revitalizacije i očuvanja vodenih eko-sustava i vlažnih staništa poplavnog područja Parka prirode Kopački rit koji je okosnica Akcijskog plana zaštite vodenih eko-sustava Temeljne zone.

Kako bi se proveo predmetni projekt primarno je potrebno izraditi Studiju revitalizacije i očuvanja vodenih eko-sustava i vlažnih staništa poplavnog područja PPKR.

Opći cilj projekta je očuvanje sadašnjeg i poboljšanje stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti Kopačkog rita, te zaustaviti negativne hidromorfološke trendove koji se odvijaju u poplavnom području Kopačkog rita te ih pokrenuti u pozitivan smjer radi uspostavljanja prirodne ravnoteže te stabilnosti i samo održivosti ekološkog sustava. Kako bi se postigao zadani cilj, potrebno je uspostaviti i provesti niz stručnih i znanstvenih istraživanja te monitoringa, koji trebaju rezultirati različitim elaboratima na temelju kojih će se u konačnici ponuditi smjernice rješenja te konkretne metode i aktivnosti koje treba provesti u tu svrhu.

Specifični cilj projekta je odabir optimalne varijante mjera revitalizacije močvarnih i vodenih površina uz prethodno razmatranje različitih varijantnih rješenja provedbe nužnih zahvata. Predložene revitalizacijske mjere moraju imati za cilj zaštitu i očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u temeljnoj zoni Parka, te povećanje retencijskog prostora za prijem poplavnih voda.

Uz to, ovim bi se projektom pokrio niz ključnih monitoringa u Parku za koje Javna ustanova, za sada, nema potrebne kadrovske i financijske kapacitete. U mjesecu studenom, 2013.g. Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost poslan je zahtjev za financiranje izrade Studije u iznosu od 5.000.000,00 kuna. Studijom će se odrediti optimalne varijante mjera revitalizacije močvarnih i vodenih površina. Monitoring za izradu studije trajat će 3 godine. Za sada se čeka odgovor za financiranje studije.

Studija se planira u 2015.g. nominirati na Strukturne fondove.

Provedba projekta „Restauracija staništa i razvoj turizma u Kopačkom ritu – Slobodno pašarenje kao ekološki i socio-ekonomski impuls za Podunavlje“

Trebalo se nastaviti sa provedbom projekta. Javna ustanova trenutno posjeduje 5 odraslih grla i 3 teleta slavonsko srijemskog podolca koja se nalaze na beljskim pašnjacima. Trenutno se u dogovoru s Hrvatskim šumama traži novo područje.

3. Simpozij „Kopački rit jučer, danas sutra“

Dana 03.listopada 2014.godine održan je 3. Simpozij pod nazivom „Kopački rit jučer, danas sutra“. Skup je organizirala Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“ u suradnji sa Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka. Simpozij je održan u Bioekološkoj stanici u Tikvešu. Pokrovitelj skupa su Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Privredna banka Zagreb.

Ovom prigodom predstavljene su znanstvene i stručne djelatnosti koje su se provodile, provode se ili se planiraju provoditi u Kopačkom ritu ili su vezana za njega. Održavanjem skupa predstavljena su sva područja djelovanja istraživačkih, edukativnih i gospodarskih djelatnosti koja se provode u Parku prirode.

Ciljevi skupa su povezivanje i promicanje interdisciplinarnog i inovativnog pristupa u zaštiti prirode, te dobiti i koristi koje ona donosi kroz suradnju s održivim gospodarenjem prirodnim resursima, a

sa svrhom poboljšanja konkurentnosti i općeg razvitka društva. Rad skupa odvijao se kroz usmena priopćenja uz prezentacije.

Objavljen je „Zbornik sažetaka 3. Simpozija Kopački rit jučer, danas, sutra“ u kojem su objavljeni svi sažeci usmenih priopćenja iz djelatnosti predstavljenih na simpoziju.

Ostalo

GIS baza podataka

Stručna služba prilikom monitoringa redovito je prikupljala i prostorne podatke na terenu te ih je obrađivala i pohranjivala u GIS bazu podataka.

Održavanje web stranice

Redovito se vršio pregled web stranice, pisanje web vijesti, ažuriranje i ispravci web stranice, prikupljanje i izbor fotografija za web vijesti, slanje odobrenog teksta i fotografija web vijesti tvrtki koja vrši tehničko održavanje web stranice Kopačkog rita. Prema nalogu Ministarstva zaštite okoliša i prirode svi parkovi u Hrvatskoj su imali obvezu usklađivanja domena web stranica tako da domene budu jednoobrazne, isto tako i na stranicama su postavljeni novi logotipi parka i parkova Hrvatske. U skladu s time i JUPP Kopački rit je promijenio naziv domene Parka koja sada glasi www.pp-kopacki-rit.hr, nastavno na to promijenjeni su i e-mail accounti za sve korisnike u JUPPKR koji sada glase ime.prezime@pp-kopacki-rit.hr. U sklopu navedenih promjena, izmijenjena su i zaglavlja službenih dokumenata sa novim logotipima, te su novi logotipi ukomponirani na našu web stranicu.

Održavanje Facebook stranice

Od ožujka 2012. godine se redovito vrši pregled te objava novih vijesti i fotografija za Facebook račun Kopačkog rita. Javna ustanova trenutno ima oko 3000 lajkova na stranici, te oko 4000 prijatelja profila, što je značajno povećanje u odnosu na prošlu godinu. Pokazalo se kako Facebook stranica ima značajan utjecaj na prezentaciju zaštite prirode PP Kopački rit.

Određene obavijesti su rađene u suradnji s Prezentacijskom službom.

PROMICANJE, PREZENTACIJA I POSJEĆIVANJE PARKA PRIRODE KOPAČKI RIT

S pripremama za sezonu u 2014. godini se već započelo tijekom zime, intenzivno se radilo na promidžbi Parka i na planiranju aktivnosti koje će povećati broj posjetitelja i u konačnici prihod. Djelatnici prezentacijske službe su osobno obišli putničke agencije i turističke urede u svim većim gradovima Hrvatske i predstavili nove programe u Parku. Kopački rit predstavljen je i na nekoliko međunarodnih sajмова turizma što također doprinosi povećanju broj posjetitelja, posebno stranih. Ostvareni su i brojni kontakti s domaćim i inozemnim tour operatorima i promotorima turizma koji su već u zimskim mjesecima najavili veći broj dolazaka inozemnih posjetitelja u odnosu na prethodne godine. U suradnji s lokalnim turističkim zajednicama i centralnim uredom HTZ-a, Kopački rit posjetio je veliki broj novinara i turističkih djelatnika iz svih krajeva svijeta od zemalja Srednje Europe do Dalekog Istoka. U suradnji s lokalnom zajednicom i nevladinim udrugama, organizirane su razne manifestacije i obilježavanja značajnih datuma gdje je Park posjetilo veći broj posjetitelja iz obližnjih županija.

Svim osnovnim i srednjim školama, kao i raznim udrugama, foto-društvima i tvrtkama u Republici Hrvatskoj je pismenim putem poslana turistička ponuda Parka, prilagođena svakoj skupini posebno. Ono što posebno treba istaknuti je organiziran obilazak Parka prirode svim ravnateljima osnovnih škola u regiji, gdje im je detaljno predstavljen program edukacije u Parku prirode s ciljem da se dovede što veći broj učenika iz regije u kojoj se i sam Park nalazi.

Tijekom siječnja izvršena je narudžba suvenira kako bi suvenirnica bila opremljena za početak sezone. Naručene su količine koje omogućuju kontinuiranu prodaju uz odgovarajuću zalihu.

Također je izvršena narudžba potrebnih promotivnih materijala i obnovljen je dio poučnih tabli na stazi Mali Sakadaš.

Osim što se redovito uređuje profil i stranica Kopačkog rita na Facebooku, informirajući javnost o novostima i događajima, Park prirode Kopački rit se kontinuirano pojavljivao u medijima povodom različitih događaja, građevinskih radova ili prirodnih ljepota. Od siječnja do listopada 2014. godine Park se pojavljuje na STV-u, OSTV-u, HRT-u, na NOVOJ TV, RTL-u u tuzemstvu i u određenim stranim emisijama: Duna TV (Mađarska), Al Jazeera (Katar) i TV5 iz Francuske. Redovito je Park bio prisutan i u radio emisijama: Hrvatski radio (Hrvatski i mađarski program), Narodni radio, Banska kosa, Radio Baranja i Slavonski radio. Prilikom svake promotivne akcije, surađivalo se s web portalima Osijek031 i SiB.hr.

Početak 5. mjeseca primljeni su sezonski radnici – vodiči i recepcionari koji su se u kratko vrijeme obučili za vođenje u parku, rad u Prijemnom centru i vožnju čamcem, a Službi su se priključili i nove kolege koji su u parku na stručnom osposobljavanju za rad.

Sezona je 2014. godine počela mjesec dana ranije u odnosu na prethodnu godinu odnosno već od 01. ožujka zbog povoljnih vremenskih prilika, što je vidljivo i po dvostruko većom ostvarenom prometu.

Kao i prethodne godine, Park je u sezoni bio otvoren za posjetitelje od 8 do 19 h. Dio djelatnika (kapetani brodova i mornari) radio je u preraspodjeli radnog vremena (8 sati tjedno više u sezoni) kako bi se pokrile obje smjene i vrh sezone posjećivanja.

Tijekom cijele sezone Prezentacijska služba sudjelovala je kontinuirano na Sajmu antikviteta u osječkoj Tvrđi, svake prve subote u mjesecu, gdje je brojnim posjetiteljima prezentirana ponuda Parka.

Također, ove godine Kopački rit se aktivnije uključio u manifestacije koje su se organizirale u mjestima u neposrednom okruženju: Etno susreti u Bilju, Ribarski dani u Kopačevu. Za vrijeme ovih manifestacija Kopački rit je sudjelovao sa štandom i provodio akciju Obiteljski vikend. Kako bi se što većem broju ljudi omogućio posjet Kopačkom ritu, organizirane su promotivne akcije. Prezentacijska služba je također uključena u IPA projekt Danubeparks Step 2.0, i to u turističkom dijelu projekta te sudjeluje na projektnim sastancima i zadacima.

Posebno nam je čast bila ugostiti u Parku ministra turizma, gospodina Darka Lorenzina povodom Svjetskog dana turizma. Ministru je prezentirana ponuda Parka, ali i regije kao cjeline.

Obilježavanje datuma značajnih za zaštitu prirode i okoliša

Tijekom 2014. godine Stručna služba i Služba za prezentacijske aktivnosti obilježile su značajne datume u zaštiti prirode te provele različite promotivne aktivnosti kako slijedi:

02.02. Svjetski dan vlažnih staništa

Obilježavanje Svjetskog dana vlažnih staništa Javna ustanova već tradicionalno svake godine održava u suradnji s Osnovnom školom iz Bilja.

Tako je i ove godine, djelatnici JUPP Kopački rit objavili su rezultate zimskog prebrojavanja ptica močvarica a učenici OŠ Bilje održali su prezentaciju o zaštiti vlažnih staništa i njihovom značaju. Ovogodišnja tema Svjetskog dana vlažnih staništa je: „Vlažna staništa i poljoprivreda: partneri za razvoj“ stavljajući naglasak na zajedničke potrebe vlažnih staništa i poljoprivrednog sektora (dakako i sektora vodnog gospodarstva) kako bi pojačali zajedničke napore u svrhu ostvarenja zajedničkih ciljeva.

22.03. Svjetski dan voda

Svjetski dan voda obilježava se svake godine 22. ožujka. Tako se tradicionalno obilježava i ove godine, kako u Hrvatskoj tako i u cijelome svijetu. Ovogodišnji Svjetski dan voda obilježava se pod motom „Voda i energija“ s ciljem pokazivanja pozitivnih aspekata te veze, i načina na koji se ona može bolje i djelotvornije iskoristiti suradnjom svih zainteresiranih strana. Povodom Svjetskog dana voda u prostorima Poljoprivrednog fakulteta, Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku 20.03.2014.g., održan je četvrti po redu znanstveno-stručni skup „Voda za sve“. Predavači na skupu bili su s različitih strukovnih i znanstvenih područja. Na skupu je ukazano na problematiku vezanu uz pročišćavanje otpadnih voda, rješenja vodno-energetskih problema u Hrvatskoj te utjecaji čovjeka na vodne resurse. Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“ u suradnji s Prehrambeno-tehnološkim fakultetom iz Osijeka je svojim predavanjem „Analiza kvalitete vode u Parku prirode Kopački rit“ ukazala na problematiku antropogenih utjecaja vode u zaštićenom području.

Akcija uklanjanja otpada

Obilježavanju Svjetskog dana voda pridružili su se i djelatnici Javne ustanove Park prirode Kopački rit. Djelatnici su ovaj važan datum obilježili na najbolji način, tako da su samostalno organizirali akciju uklanjanja otpada sa ribolovnog područja. U akciji su sudjelovali svi djelatnici parka. Tijekom akcije očišćene su velike površine uz Vemeljski Dunavac, te je prikupljeno više od 500 kg krutog otpada. Ovakve akcije organizirati će se i dalje .

Parkovi Dinarskog luka-radionica

WWF je 2012.godine započeo trogodišnji projekt „Parkovi Dinarskog luka“ s ciljem umrežavanja ljudi kojim rade na zaštićenim područjima Dinarskog luka. Jedna od ključnih tema u zaštiti prirode postalo je prepoznavanje vrijednosti zaštićenih područja i vrednovanje ekosustava. U okviru spomenutog Projekta 03.04.2014. godine u Bio-ekološkoj stanici Komplexa Dvorca Tikveš, održana je i radionica u Parku prirode Kopački rit na kojoj se uz primjenu metodologije za procjenu vrijednosti zaštićenih područja (PA-BAT), predstavnike Parka obučavalo kako vrednovati vlastito zaštićeno područje. Na radionici su sudjelovali predstavnici Javne ustanove Parka prirode Kopački rit, predstavnici dionika koji djeluju na prostoru Parka prirode i u okolici, predstavnici lokalne zajednice i javne uprave, te predstavnici nevladinih organizacija.

22.05. Međunarodni dan biološke raznolikosti i Dan zaštite prirode u RH

Ujedinjeni narodi proglasili su 22. svibanj Međunarodnim danom bioraznolikosti kako bi utjecali na povećanje svijesti o važnosti bioraznolikosti u održivom razvoju i skrenuli pozornost na očuvanje bioraznolikosti u održivom razvoju i skrenuli pozornost na očuvanje bioraznolikosti kao temeljno međunarodno načelo u zaštiti prirode i zajedničku obavezu čovječanstva. Republika Hrvatska se od

2003.godine pridružila globalnim nastojanjima za očuvanjem bioraznolikosti i unapređenjem zaštite prirode, kad je Hrvatski sabor 22.svibnja proglasio Danom zaštite prirode u Hrvatskoj. Tradicionalno i ove godine Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“ pridružila se obilježavanju ovog važnog datuma, održavanjem prigodnog predavanja i prezentacije u OŠ „Dr. Franjo Tuđman“ u Belom Manastiru.

Obilježavanje Dana Dunava u Parku prirode Kopački rit

U Parku prirode Kopački rit obilježen je dan Dunava u nedjelju 29.06.2014.g. na pristaništu brodova Veliki Sakadaš gdje je održana likovna radionica za djecu- oslikavanje drvenih čamaca, zatim izložba slika sa temom Kopačkog rita našeg djelatnika Arpada Eđeda. Stručna služba je održala prezentaciju o značaju rijeke Dunav, a obilježavanju su se pridružili KUD mladih iz obližnjih mjesta Kopačeva, Luga i Vardarca te su izveli plesni program.

28.08. Noć šišmiša

Javna ustanova Park prirode Kopački rit i ove godine je obilježila Međunarodnu noć šišmiša koja se u mnogim zemljama obilježava zadnjeg vikenda u kolovozu sa ciljem da se javnost podsjeti na važnost očuvanja ove skupine. Međunarodna noć šišmiša se obilježila u Kopačkom ritu u subotu 30.08.2014.g. na pristaništu jezera Veliki Sakadaš.

Program se sastojao od kreativne radionice za djecu (izrada šišmiša i ukrasa na temu šišmiša) zatim prezentacija na brodu zanimljivosti iz života šišmiša i potraga za šišmišima pomoću „Bat detektora“

Obilježavanje značajnih datuma u zaštiti prirode provedeno je u suradnji s partnerima i lokalnim stanovništvom, turističkim i gospodarskim subjektima uz značajnu medijsku potporu.

Tijekom navedenih datuma promoviran je turistički potencijal Kopačkog rita i okruženja.

S obzirom da su se tijekom godine odvijale pripreme za uređenje Prijemnog centra Kopačevo, nove galerije i paviljona, djelatnici Prezentacijske službe aktivno su sudjelovali u svim fazama planiranja sadržaja ovih objekata koji će se dovršiti u 2015. godini.

Djelatnici prezentacijske službe su i dio IPA projekta s Mađarskom pod nazivom „Razvoj ekoturizma na području Drave i Dunava“. U sklopu tog projekta, Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“ nabavila je turistički vlak koji će doprinijeti produljenju turističke sezone. Već od kraja listopada, nakon završne konferencije tog projekta, intenzivno se radi na promociji turističkog vlaka. Iz vikenda u vikend se putem medija promovira nova ponuda Parka uz promotivne cijene. Svim osnovnim i srednjim školama, ali i turističkim agencijama i raznim udrugama poslana je naša zimska ponuda u Parku.

Cjenik za 2015. godinu je pripremljen i šalje se na sve adrese škola, ustanova, agencija, udruga, društava i dr. u Hrvatskoj i u inozemstvo.

PODACI O POSJETITELJIMA I REALIZACIJI ZA PERIOD 1.1.-31.12.2014.

Broj posjetitelja Kopačkog rita u periodu od 01.01.2014.- 31.12.2014.

god	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
2009	0	0	524	4922	9466	6199	2276	2324	3631	4857	581	70	34.850
2010	23	12	840	4098	7462	4733	1383	2953	3449	4179	1019	44	30.195
2011	28	56	880	4241	6823	6961	2460	2749	3894	3685	811	29	32.599
2012	70	30	603	3786	6610	5144	2291	2537	3832	2833	790	230	28.756

2013	-	71	472	2693	6229	3372	2974	2754	4091	3104	773	61	26.561
2014	23	85	1335	3077	6966	4445	1149	2059	2945	1938	866	99	26.764

Bruto realizacija po mjesecima od 01.01.2009. do 31.12.2014.

(Bruto realizacija predstavlja prihode s uključenim PDV-om)

	2009. g.	2010. g.	2011. g.	2012. g.	2013. g.	2014. g.
	kn	kn	kn	kn	kn	kn
siječanj	1.719,00	230,00	950,00	4.215,00	0,00	13.680,00
veljača	194,00	963,00	3.645,00	1.055,00	3.065,00	6.275,00
ožujak	34.957,00	48.995,00	59.008,50	29.311,00	31.794,00	72.357,00
travanj	268.640,00	231.163,02	256.218,50	250.574,00	180.908,00	215.762,00
svibanj	509.790,00	418.674,00	420.409,01	451.801,00	390.255,50	478.279,00
lipanj	304.345,00	270.578,00	460.888,00	331.981,90	192.290,90	296.919,00
srpanj	106.898,00	95.216,00	169.177,50	153.085,00	175.471,50	105.438,00
kolovoz	143.606,00	187.606,02	196.652,00	177.624,90	173.903,50	173.778,00
rujan	212.694,24	193.473,00	222.757,50	276.604,00	248.133,90	202.763,00
listopad	284.653,00	241.307,00	210.517,00	183.990,00	199.203,40	150.825,00
studeni	34.301,00	57.089,00	36.126,00	43.935,00	49.095,50	62.338,50
prosinac	8.472,00	140,00	2.029,00	27.944,00	2.040,00	5.165,00
UKUPNO	1.910.269,24	1.745.434,04	2.038.378,01	1.932.120,80	1.646.661,20	1.783.579,50

NAPOMENA: U podatke su uključene i ribolovnice - prodaja uprava

Usporedba bruto realizacije od 01.01.2014. do 31.12.2014.

(Iznosi u kn)

	01.01.- 31.12.2011.	01.01.- 31.12.2012.	01.01.- 31.12.2013.	01.01. – 31.10.2014.
Prihodi od ulaznica i ostalih turist. usluga	1.602.059,00	1.521.624,00	1.283.565,00	1.362.163,00
Prihodi od suvenira	230.814,01	233.296,80	177.796,20	215.766,50
Prihodi od ribolovnih dozvola	184.550,00	177.200,00	185.400,00	205.650,00
UKUPNO:	2.017.423,01	1.931.576,80	1.646.661,20	1.783.579,50

(Ostale turističke usluge obuhvaćaju: usluge najma, noćenje, stručno vođenje, fotografiranje i promatranje ptica)

Prikaz broj posjetitelja po strukturi 2009. – 2014.

	Ind. odrasli	Odrasli grupe	Djeca/Studenti/ Umirovljenici	Kopneni	Osnovna ul.
2009.	5253	4642	19514	903	1031
2010.	3563	3406	16479	1117	1617
2011.	6240	3765	15879	689	2996
2012.	8235	3192	14867	-	1580
2013.	6902	2363	12461	394	1588
2014.	7190	2159	14347	-	1242

Broj posjetitelja iz inozemstva se povećava iz godine u godinu, a on je u 2014. godini iznosio 5574 što čini 20,82% ukupnog broja posjetitelja. Najveći broj posjetitelja dolazi iz Mađarske, Slovenije, Njemačke i Austrije.

Nova suvenirnica na prijemnom centru „Mali Sakadaš” nije još otvorena tako da posjetiteljima je na raspolaganju i ove godine bila jedino suvenirnica u Kompleksu Dvorca Tikveš. Unatoč tomu što mnoge organizirane grupe iz raznih razloga nisu posjetili Tikveš, povećana je prodaja suvenira u odnosu na prošlu godinu. Tomu je pridonijelo i proširenje ponude te trenutno suvenirnica ima više od 160 različitih artikala.

Kao i prethodnih godina, najprodavaniji su suvenirni nižih cijena (do 20 kuna), zatim majice sa znakom Kopačkog rita i osvježavajuća pića i sladoledi.

Većina posjetitelja još uvijek dolazi organizirano, preko turističkih agencija. Za Kopački rit karakteristično je da radi s velikim brojem agencija koje imaju manje promete. U 2014. godini, najviše posjetitelja, i to stranih, dovela je agencija Cetratour sa sjedištem u Osijeku ostvarivši ukupan promet od 46.940,00 kn. Posjetitelji preko te agencije su uglavnom iz Njemačke, Austrije, Danske, SAD-a, Australije i Velike Britanije i koristili su skraćenu verziju našeg turističkog programa. Što se tiče ostvarivanja rabata, samo je jedna agencija, APP d.d. iz Požege ostvarila pravo na agencijski rabat ostvarivši ukupan promet od 44.000,00 kuna, slijede agencije Eridan iz Kaštela starog, Astralis iz Slavenskog broda i F-tours iz Splita.

Tijekom zime provode se promotivne akcije sa gratis vožnjom vlakićem kako bi se posjetitelji što prije upoznali sa novim načinom obilaska parka i zimi, a služba radi na planiranju aktivnosti za sljedeću turističku sezonu.

NADZOR PARKA

U sklopu ukupne zaštite PP „Kopački rit“, kontinuirano se provode mjere fizičke zaštite.

Iste su temeljna zadaća Službe čuvara prirode koja u svom sastavu ima pet (5) čuvara prirode i jednog (1) čuvara i Glavnog čuvara prirode.

U 2014. godini ostvarili smo kontinuitet u provođenju mjera fizičke zaštite na području PP „Kopački rit“, temeljem Zakona o zaštiti prirode, Pravilnika o unutarnjem redu, a u skladu s nadležnostima i ovlastima koje isti Pravilnik i Zakon daju čuvarima prirode.

Nadzor rada velikih korisnika unutar zaštićenog područja u potpunosti je proveden, a isti su korisnici najvrjednijih prirodnih resursa. Zbog svega gore navedenog, nadzor ovih aktivnosti je neprekidan.

Neposredni rad na terenu obuhvatio je kontrolu kretanja, obilazak i pregled objekata i elemenata infrastrukture, nadzor rada korisnika unutar zaštićenog područja, preventivno i represivno djelovanje prema prekršiteljima i njihovo procesuiranje.

U sklopu svojih aktivnosti na terenu kontinuirano smo u kontaktu s djelatnicima MUP-a, kako s temeljnom tako i s pograničnom policijom. Tijekom godine smo održali nekoliko sastanaka u prostorijama Javne ustanove i u prostorijama PP Beli Manastir radi kvalitetnije koordinacije na terenu. Ostvarena je i konkretna suradnja s djelatnicima MUP – a u vidu zajedničkih akcija. Zajednički smo djelovali na cijelom području Kopačkog rita uključujući kopnene i vodene površine. U nekoliko navrata smo izlazili na Dunav koordinirano s policijom, bilo da smo išli s MUP- ovim plovilom ili s plovilom Javne ustanove, što je rezultiralo manjim brojem uviđaja s zapisnikom i smanjenim brojem podnesenih optužnih prijedloga. U periodu od 01.01. - 01.04.2014. jedan čamac Službe čuvara prirode i čamac Reful bili su na policijskom vezu ispred postaje u Batini. Koristeći se spomenutim vezom, mogli smo puno lakše vršiti nadzor na Dunavu, jer smo na taj način bili neovisni o visini vodostaja na unutrašnjim vodama Parka prirode. Plovila su se u tom periodu koristila za zimsko prebrojavanje ptica i provedbu aktivnosti u sklopu projekta Danubeparks Step 2.0. Važno je napomenuti da su djelatnici Službe čuvara prirode tijekom cijelog projekta pomagali Stručnoj službi pri obilasku terena s istraživačima u dijelu koji se odnosi na indikatorske vrste u projektu (Kulik sljepčić, Bregunica i Crna topola) te Službi za prezentacijske aktivnosti u djelu koji se odnosi na turizam i sustav posjećivanja. U projektu Aljmaški rit, u sklopu kojeg je bio u tri (3) navrata monitoring ihtiofaune, djelatnici Službe čuvara prirode su pomagali profesionalnim ribarima u postavljanju, čuvanju i vađenju alata s uzorcima riba.

S djelatnicima HCR-a smo od travnja do studenog izvršili detaljno izviđanje i snimanje ostataka elemenata bojnih položaja preostalih od Domovinskog rata (bunker, rovovi, pontonski prijelazi i sl.), na temelju čega je HCR (Hrvatski centar za razminiranje) smanjio površine minski sumnjivog područja u Posebnom zoološkom rezervatu za 16,2 km kvadratna (cca 1600 ha). Dio površina, koje su oslobođene od minski sumnjivog, protežu se uz kanal Čonakut, što će za posljedicu imati uklanjanje oznaka o minski sumnjivom području uz trasu kretanja turističkog broda. Ukupna površina koja je preostala za razminirati iznosi 21,8 km kvadratnih (cca 2200 ha). Razminiranje će biti nastavljeno početkom iduće godine u vrijeme povoljnog vodostaja.

Uz redovne zadaće nadzora obavljeno je i niz drugih poslova koji su bili u interesu ukupne zaštite područja, protupožarna zaštita/monitoring, održavanje plovnosti kanalske mreže, promotivne vožnje i pratnje za posjetitelje i znanstvenike, snimatelje dokumentarnih filmova o Kopačkom ritu i sl., monitoring ponašanja ptica, monitoring gniježđenja i dr. U proteklom periodu područje Parka prirode uz pomoć djelatnika Službe čuvara prirode obilazili su snimatelji National Geographic, koji rade za tiskani magazin i za televiziju, snimali kadrove Kopačkog rita koji će biti objavljeni u oba navedena medija. Tijekom mjeseca svibnja, Javnu ustanovu su posjetili snimatelj i producent Francuske Nacionalne televizije TV5, s kojima su djelatnici Službe čuvara prirode obišli kopneni i vodeni dio Parka kao i lokalno stanovništvo radi pripreme reportaže. Također tijekom sezone prstenovanja orlova štekavaca na području Parka prirode sudjelovali smo u organizaciji i vođenju kolega iz mađarskog Nacionalnog parka Duna-Drava Nemzeti Park, profesionalnih alpinista i Hrvatskog društva za zaštitu ptica.

Ove godine izostali su požari na području Parka prirode, bila su tri pokušaja podmetanja požara, ali su brzo dojavljeni Vatrogasnim postrojbama i lokalizirani. Međutim, dogodila se krizna situacija na području Posavine koja je ugrožena poplavama gdje je Služba čuvara prirode aktivno sudjelovala u obrani od poplave. Cijelo vrijeme obrane i evakuacije stanovništva pomagali smo s vozilima, plovilima i ostalom opremom. Posao u Parku smo organizirali tako da su četiri (4) djelatnika vršila nadzor u Parku, a dva (2) djelatnika su bila na poplavljenom području.

U nastavku teksta opisujemo konkretno djelovanje po pojedinoj problematici i brojčano prikazujemo rezultate gdje je to moguće :

1. **Tradicionalni ribolov** – trenutno nemamo ni jedno koncesijsko odobrenje za tradicionalni ribolov.
2. **Rekreacijski ribolov** – obavljao se tijekom cijele godine na cijelom ribolovnom području izuzev rijeke Dunav, gdje je zabrana na snazi u vrijeme mrijesta ribe od 15.02.- 31.05. Nadzor se obavljao kontinuirano na cijelom ribolovnom području pri čemu su zabilježeni i procesuirani prekršaji kao ribolov na nedozvoljenom području, ribolov bez dozvole i ribolov nedozvoljenim alatima.
Uz prodaju ribolovnih dozvola na Prijemnom centru i u Upravi Javne ustanove u Aneksu Dvorca Tikveš, vršena je i prodaja dnevnih i godišnjih ribolovnih dozvola na Dunavu i na svim ribolovnim zonama na unutarnjim vodama Kopačkog rita.
3. **Nadzor vodenih površina** izvan ribolovnog područja, koji se odnosi na sve vodene površine unutar Posebnog zoološkog rezervata kao i na ostale vodene površine izvan ribolovne zone provodio se kontinuirano kroz dnevni nadzor (I i II smjena), a povremeno i noćni nadzor pri čemu je zabilježeno smanjeno djelovanje prekršitelja.
Zabilježeni su i procesuirani prekršaji kao nedozvoljeni ribolov, ribolov nedozvoljenim alatima, ribolov u lovostaju, nedozvoljena plovidba, nedozvoljeno kretanje – prometovanje i parkiranje, kampiranje, kao i niz drugih manjih prekršaja bez štetnih posljedica po biljni i životinjski svijet pa su isti sankcionirani izricanjem opomena i trenutnim udaljavanjem s područja.
Trenutno su u funkciji privremena rješenja označavanja / oznake koje se redovito obnavljaju. U tijeku je izrada novih info-ploča u skladu s novim vizualnim identitetom Parka prirode.
Na vodenim površinama u sklopu ribnjaka Podunavlje gospodari tvrtka PP Orahovica, a u narednom periodu bi trebali potpisati ugovor s ugrađenim uvjetima zaštite prirode izdanim od Ministarstva zaštite okoliša i prirode.
4. **Promotivne i uslužne vožnje** – za potrebe znanstvenog monitoringa, promidžbe Parka, snimanja dokumentarnih materijala i turističkih posjeta obavljene su pratnje, promotivne i uslužne vožnje.
5. **Korisnici unutar zaštićenog područja** – provođenje mjera zaštite prema istima opisan je u uvodu ovog izvješća.
6. **Lov i šumski radovi** su u nadležnosti Hrvatskih šuma. Svoje djelatnosti obavljaju prema planovima gospodarenja s ugrađenim uvjetima i mjerama zaštite prirode, uz godišnje planove.

Sječa starih hrastovih šuma i drugih vrsta se nastavlja i dalje prema njihovim šumsko-gospodarskim osnovama i godišnjim planovima, koje nam dostavljaju kao obavijest o planiranim radovima.

Vrši se nadzor njihovog djelovanja po predmetnoj problematici.

7. **Poljoprivreda i stočarstvo** - je kontinuirano nadzirano od strane čuvara prirode.
Zabilježeno je da se Belje d.d. na površinama unutar PP bavi intenzivnim uzgojem stoke i poljoprivredom, uz dopuštenje Uprave za zaštitu prirode na godišnji plan koje su obvezni ishoditi svi korisnici unutar zaštićenog područja. To znači da se u proizvodnji u ratarstvu koriste ekološki prihvatljivi preparati. Na djelu površina bave se ekstenzivnim stočarstvom (krava – tele) što je izuzetno prihvatljiv vid poljoprivredne djelatnosti za zaštićeno područje. Površine pod

intenzivnom poljoprivredom se smanjuju, a povećavaju se površine za slobodno pašarenje, što je u skladu s Planom upravljanja JUPP Kopački rit.

8. **Hrvatske vode** – Javna ustanova je u sklopu IPA projekta prekogranične suradnje bila partner Hrvatskim vodama, gdje smo mi nominirali turistički vlakić, a oni rade na obnovi krune nasipa po kojoj bi se jednim djelom kretao navedeni vlakić. Podloga krune nasipa se radi na ekološki prihvatljiv način, a to je tzv. Metoda hladne reciklaže gdje se ne koristi ni asfalt ni bitumen. Također Hrvatske vode rade na pojačavanju krune nasipa Dunav-Drava od ustave na Velikom Sakadašu prema mjestu Podravlju.
9. **Protupožarna zaštita** provedena je u skladu s Pravilnikom o zaštiti od požara i Pravilnikom o unutarnjem redu u PP.
Izrađen je plan i program zaštite, a o provođenju mjera zaštite i konkretnom djelovanju redovito je izvještavana i nadležna Uprava za zaštitu prirode pri Ministarstvu zaštite okoliša i prirode. Ostvarena je konkretna suradnja i sudjelovanje profesionalnih vatrogasnih postrojbi i lokalnih DVD- a.
Provodi se protupožarni monitoring u periodu povećane opasnosti od nastajanja požara (01.03. – 15. 07.). Kako se inzistira na cjelodnevnom monitoringu, u tom periodu potrebno je uključiti i ostale korisnike u provođenje mjera zaštite od požara.
- Ove godine došlo je do promjene osobe odgovorne za zaštitu od požara, do sad je taj posao obavljao Čuvar prirode Zlatko Malić, a sada taj posao obavlja Glavni čuvar prirode Davor Mikulić.
Od strane protupožarnog inspektora obavljen je inspeksijski nadzor u dva navrata i nisu uočene veće nepravilnosti. Također Službu čuvara prirode je posjetio i inspektor za zaštitu prirode, koji je pohvalio organizaciju i postupanje Službe. Zapisnici o posjetu navedenih inspektora se nalaze u tajništvu Ustanove.
Protupožarna zaštita u obnovljenim objektima definirana je projektnom dokumentacijom.
10. **Kadrovi** – broj djelatnika angažiranih na poslovima fizičke zaštite nije dostatan, posebno stoga što smo angažirani i na niz drugih poslova kao protupožarna zaštita, a često smo angažirani u ispomoći Prezentacijskoj službi i Stručnoj službi.
Popunu kadrovima smatramo neophodnim za provedbu još učinkovitije fizičke zaštite.
11. **Informiranje javnosti** – po odobrenju ravnatelja, kroz radio emisije, TV emisije i članke u dnevnim listovima vrši se informiranje javnosti o radu Službe nadzora kao i ostale informacije o aktualnim zabranama kao i mjerama u provođenju zaštite.

Operativnim djelovanjem u neposrednom nadzoru, privremeno su oduzeti ribolovni alati od poznatih i nepoznatih počinitelja te je protiv počinitelja pokrenut zakonom predviđen postupak. Izvješće o radu djelatnici Službe čuvara prirode provode kroz dnevno operativna izvješća, koja su pohranjena u prostorijama službe u Tikvešu.

- broj uviđaja sa zapisnikom	31
- broj podnesenih optužnih prijedloga	27
- broj zaštitnih mjera.....	3

- broj oduzetih mreža..... 21

Opomene i zabrane na licu mjesta se odnose na lakše prekršaje (kretanje, plovidba, ribolov bez dozvole i dr.) bez štete za prirodu i izrečene su osobama koje su prvi put zatečene.

ULAGANJA U INFRASTRUKTURU I OPREMU PARKA PRIRODE KOPAČKI RIT

Tijekom 2014. godine izgrađeni su objekti i nabavljena je oprema kako slijedi:

- obnovljena zgrada recepcije
- izgrađen servisni objekt, otvoreni i zatvoreni paviljon,
- izgradnja drvene šetnice na Malom Sakadašu je u završnoj fazi,
- U cijelosti je opremljen servisni objekt,
- potpisani su ugovori za opremanje novosagrađenih objekata,
- kupljen je turistički vlak i ostala oprema iz projekata EU,
- potpisan ugovor za izradu projektne dokumentacije za obnovu dvoraca Tikveš.

PROJEKTI

Međunarodni projekti

Projekt „Infrastructure development for creation of preconditions for eco-tourism growth in the border areas of the River Drava and River Danube Kopački Rit Nature Park and Danube“

Projekt je trajao 16 mjeseci, otpočeo je 01.04.2013. i završio 30. studenog 2014. godine. Ukupna vrijednost projekta je 1.026.239,16 EUR od čega se 314.620,00 EUR odnosi na JU Park prirode Kopački rit. Do kraja projekta Parke je u svom dijelu projekta iskoristio 267.562,72 EUR. Vodeći partner projekta su bile Hrvatske vode, partner iz Mađarske je bila Uprava Mađarske vodoprivrede i NP Dunav Drava. Kroz ovaj projekt PP Kopački rit je putem međunarodnog postupka javne nabave nabavio turistički vlak u vrijednosti od 226.500 EUR koji je uvelike poboljšao turističku ponudu, odnosno turističku infrastrukturu Parka. Vrijednost vlaka koju nije financirala EU, odnosno 15 % njegove vrijednosti financirana je od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Hrvatske vode su iz ovog projekta modernizirale krunu nasipa Zmajevac-Kopačevo koji će osim svoje zaštitne funkcije biti i dobra podloga za turističko razgledanje parka vlakom po njegovoj kruni. U lipnju 2013. godine održana je konferencija otvaranja projekta u Mađarskoj a 2014 godine 20. listopada u Kopačkom ritu održana je završna konferencija na koju su bili pozvani partneri u projektu te mnogi drugi značajni uzvanici iz Hrvatske i inozemstva. U Studenom 2014. godine kao jedna od aktivnosti u projektu bilo je održavanje događanja „Pronađi najbolju fotografiju“. Na taj dan pozvani su partneri u projektu a cijeli dan je bio fokusiran na učenike osnovnih škola iz Mađarske i Hrvatske koji su dan proveli u Parku gdje su se vozili turističkim vlakom, fotografirali prizore u Parku, pratili prezentacije o Parku te na kraju dana zajedno sa predstavnicima Parka pregledavali fotografije koje su tijekom dana stvarali. Sva događanja vezano za ovaj projekt su objavljena u medijima, na našoj web stranici i facebooku.

Putem ovog projekt Javna ustanova je nabavila osim turističkog vlaka i opremu u vrijednosti od 20.000 Eura i to kako slijedi:

- tri seta klupa i stolova, smješteni na stajališta vlaka,
- kosilice za održavanje stajališta vlaka i visokotlačni perlač za pranje vlaka,
- kamere i GPS za praćenje vlaka
- zimski set guma za lokomotivu
- IT opremu za članove projektnog tima,
- Fotoaparate, projektor i platno za održavanje prezentacija,
- 50 sklopivih drvenih stolica za održavanje prezentacija.

Projekt „DANUBEPARKS STEP 2.0“

Projekt je započeo 1. listopada 2012. godine, a konferencija otvaranja održana je 22. – 24. listopada u Ingolstadtu u Njemačkoj. Na konferenciji je sudjelovala i Javna ustanova, koja je jedan od 15 projektnih partnera. Vodeći partner u projektu je nacionalni park Donau-Auen iz Austrije.

Stručna služba je do sada izradila dva izvješća o tijeku projekta na temelju kojih je odobreno 18.650,61€ (približno 140.812,11 kn) za povrat sredstava.

Sljedeće aktivnosti koje su provedene u projektu:

- nabavka – GPS uređaja i softvera
- nabavka fotografija visoke kvalitete pejzaža i životinjskih vrsta PP Kopački rit
- nabavka kalendara DANUBEPARKS
- nabavka info-kioska o projektnim partnerima i projektu sa zaslonom osjetljivim na dodir
- tri sastanka Nadzornog odbora – Njemačka, Austrija, Rumunjska
- ažuriranje Facebook i Internet stranice s aktivnostima u projektu
- dva treninga voditelja projekata – Njemačka, Slovačka
- radionica na temu zaštite ključnih vrsta – Srbija
- radionica na temu morfologija rijeka – Slovačka
- zajednička radionica DANUBEPARKS i NEWADADUO (međunarodno udruženje uprava za vodne putove na Dunavu) – Austrija
- tri radionice na temu turizma – Njemačka, Mađarska, Hrvatska (Lonjsko polje)
- organizacija radionice s temom zaštita ključnih vrsta i morfologija rijeka – Hrvatska-Mađarska
- izrađen je video-izvještaj o radionici
- primanje tima na putovanju za procjenu turističkih ponuda zaštićenih područja duž Dunava
- provedba projekta suradnje DANUBEPARKS i DCC (Danube Competence Center) – bioraznolikost i turizam
- radionica – dvodnevni trening o razvoju proizvoda
- monitoring indikatorskih vrsta: kulik sljepčić i bregunica
- Istraživanje morfoloških i genetskih karakteristika crne topole (Black poplar) i kartiranje prisutnosti na području Parka prirode Kopački rit
- zapošljavanje stručne suradnice za rad na međunarodnim projektima do 30.11.2014.g.

Ukupni predviđeni proračun za Javnu ustanovu u projektu je 116.382 € (približno 878.684,10 kn), od čega je Ustanova sudjelovala s 15%, odnosno 17.457,30 € (približno 131.802,61 kn) vlastitih sredstava od čega je osigurano sufinanciranje 40.139,93 kn od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Projekt je završio 30.09.2014.g.

Revitalizacija Aljmaškog rita i Drávakeresztúri rukavca radi obnove vodnog režima na Dravi u poplavnim područjima

U sklopu programa IPA prekogranična suradnja Hrvatska-Mađarska proveden je navedeni projekt. S hrvatske strane Projektni partneri su bili Hrvatske vode i Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“. Stručna služba je osmislila i izradila ciljeve i aktivnosti u projektnoj piramidi vezanim za monitoring bioindikatora i to: europskog dabra, ornitofaune i ihtiofaune.

Projekt je završen 31.12.2014.g. Proračun za Javnu ustanovu u projektu je 51.001,10 €, od čega je Ustanova sudjelovala s 7.650,17 € (15 %) vlastitih sredstava.

Provođenje projekta "Ecological revitalization of Aljmaški rit and Drávakeresztúri branches for renewal of water regime on the Drava's floodplains", skraćeno "Aljmaški rit & Drávakeresztúri", (HUHR/1101/1.1.1/0004) financirao se iz fondova Europske unije

SVJETSKA BANKA –NIP- MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

Početkom 2013. godine pripremljen je projekt Prezentacijski centar Mali Sakadaš koji je nominiran putem Ministarstva/NIP-a za sufinanciranje od strane Svjetske banke. Projekt je prihvaćen, njegovo financiranje odobreno te su u listopadu 2013. godine počeli radovi na izgradnji novih objekata na prijemnom centru: servisni objekt, otvoreni i zatvoreni paviljon te dio drvene šetnice koja iste povezuje. Radovi su završeni u ljeto 2014. godine. Ukupna vrijednost radova iznosila je 4.380.000,00 kuna.

Nacionalni projekti

MINISTARSTVO TURIZMA

Ustanova je putem natječaja Ministarstva turizma „Fond za turizam“ nominirala za sufinanciranje projekt Izgradnja drvene šetnice/mosta na Malom Sakadašu. U 2014. godini projekt je prihvaćen te je odobreno sufinanciranje istog u iznosu od 700.000,00 kuna, ugovor o sufinanciranju je potpisan u proljeće 2014. godine. Projekt je trenutno u završnoj fazi.

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST

2013. godine Ustanova je počela a početkom 2014. završila obnovu požarom uništene zgrade recepcije na Malom Sakadašu. Vrijednost obnove ove zgrade iznosila je 773,232,00 kune bez PDV-a. Od ukupnog iznosa obnove 80% se financiralo iz sredstava Fonda, 100.000,00 kuna od Ministarstva zaštite okoliša i prirode te ostatak iz vlastitih sredstava.

Ustanova je krajem 2013 potpisala Ugovor o sufinanciranju uređenja novosagrađenih objekata na Prijemnom centru, izgradnju sanitarne jedinice i dijela drvene šetnice (nastavak na šetnicu sagrađenu iz NIP projekta) u vrijednosti od 4.871.230,00 kuna. Vrlo brzo se pokazalo da ova sredstva neće biti dostatna za potpunu obnovu i izgradnju na Prijemnom centru te je Ustanova uputila zahtjev prema Fondu za dodatnim sredstvima što je od strane Fonda i prihvaćeno. U srpnju 2014. godine potpisan je dodatak prethodno navedenom ugovoru sa ukupnim iznosom od 9.684.480,00. Realizacija projekta teče po planu gotovo sve nabave su provedene, radovi šetnice su pri kraju, ugovori za opremanje objekata se provode te se realizacija istog očekuje sukladno planiranom, do srpnja odnosno do kraja 2015. godine.

Krajem 2013. Ustanova je potpisala sa Fondom za zaštitu okoliše i energetske učinkovitost Ugovor o financiranju projektne dokumentacije za obnovu dvoraca Tikveš u maksimalnoj vrijednosti od 991.250,00 kuna. Tijekom 2014. godine izrađen je arhitektonski snimak dvoraca i projektni zadatak za obnovu istih. Nakon izrade projektnog zadatka Ustanova je provela postupak javne nabave „Izrada arhitektonsko urbanističkog i krajobraznog idejnog, glavnog i izvedbenog projekta posjetiteljskog kompleksa Tikveš i unutrašnjeg uređenja“.

Tijekom izrade projektne dokumentacije izraditi će se i studija izvedivosti. Nakon dobivanja cjelokupne dokumentacije projekt za obnovu dvoraca Tikveš biti će nominiran na strukturne fondove za dobivanje sredstava za njegovu potpunu obnovu.

U studenom 2014. godine Ustanova se javila na pozivni natječaj Zelena linija, koju je provodio Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, u istom smo nominirali sufinanciranje električnih vozila i to dva plug in-hibridna vozila i jedno električno vozilo sve putem operativnog leasinga na 7 godina. Sufinanciranje je prihvaćeno te je početkom prosinca 2014. godine dobivena odluka o sufinanciranju na maksimalan iznos od 1.085.164,88 kuna. Nastavno na navedeno Ustanova je provela postupak javne nabave za nabavu predmetnih vozila putem operativnog leasinga na 7 godina te sklopila Ugovor o istom sa tvrtkom Mercedes-Benz Leasing Hrvatska d.d. na ukupan iznos od 138.359,55 EUR. Vozila se očekuju tijekom ožujka 2015. godine.

NACIONALNA SURADNJA

Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“ uspješno surađuje sa svim Javnim ustanovama nacionalnih parkova i parkova prirode u zemlji.

Javna ustanova ostvaruje vrlo kvalitetnu suradnju sa znanstvenim i obrazovnim institucijama i to prvenstveno s Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka, Rudarsko-geološko naftnim fakultetom iz Zagreba, Geodetskim fakultetom iz Zagreba, Prehrambeno tehnološkim fakultetom iz Osijeka. Odjel za biologiju na području parka provodi nekoliko znanstveno-istraživačkih projekata.

Ustanova podupire i brojne projekte koje organiziraju predstavnici lokalne samouprave u suradnji s lokalnim stanovništvom i svima ostalima u okruženju Parka. Posebice vrijedi istaknuti suradnju sa stanovništvom sela Kopačevo i Bilje, kao i ostalog stanovništva Baranje, koje se sve aktivnije uključuje u život i rad Parka. Ustanova ima vrlo dobru suradnju sa korisnicima prostora u Parku prirode Kopački rit (Hrvatske šume, Hrvatske vode, Belje d.d.) i sa svim javnim poduzećima koja djeluju na području Baranje i grada Osijeka i županije.

OPĆI CILJEVI UPRAVLJANJA U BUDUĆEM PERIODU

U narednom periodu Javna ustanova će i dalje djelovati sukladno zakonski zadanim ciljevima djelovanja i obvezama Republike Hrvatske, a temeljenim na potpisanim i ratificiranim međunarodnim konvencijama iz područja zaštite prirode i okoliša. Osnovne dugoročne ciljeve predstavljaju:

1. zaštita biološke raznolikosti Parka prirode, s osobitim osvrtnom na zaštićene i strogo zaštićene vrste i njihova staništa,
2. zaštita i unaprjeđenje funkcija i vrijednosti vlažnih i močvarnih područja Parka,
3. upravljanje parkom u cilju održive upotrebe njegovih prirodnih vrijednosti putem razvoja ekološki prihvatljivih vidova djelatnosti poput turizma, ribarstva, poljoprivrede, šumarstva i lovstva.

Dugoročno gledano, Javna ustanova želi postati nezaobilazan pravni subjekt u okruženju, čije aktivnosti doprinose zbližavanju s lokalnim stanovništvom, stvaranju pozitivne atmosfere zajedništva, razvijanju zajedničke odgovornosti za prirodu i prirodne resurse, edukaciji stanovništva, a također i poticanju razvoja okolnog područja te povećanja standarda života lokalnog stanovništva.

U kratkoročnom periodu Javna ustanova će nastaviti svoj rad sukladno Planu upravljanja. Radit će na obnovi Komplexa dvoraca Tikveš, što uključuje projektnu dokumentaciju, potrebne dozvole i dopuštenja i na kraju sama obnova, poticati razminiranje preostalih dijelova parka i provoditi mjere zaštite područja te promicanje svi vrijednosti Parka prirode. Vrijedi istaknuti da će Javna ustanova nastaviti dosadašnji rad na nacionalnom i međunarodnom povezivanju sa srodnim znanstvenim i stručnim ustanovama, te poticanju znanstveno-stručnog rada.

RAVNATELJ

Damir Opačić, dipl. ing.